

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no

Tlf:

Vår ref: 2015/5023

Deres ref: 201003750 mfl.

Vår dato: 05.04.2016

Deres dato: 16.12.2015

Arkivkode: 561

Uttalelse til ni konsesjonssøknader om små vannkraftverk i Lurøy, Nesna, Vefsn, Vevelstad, Brønnøy og Leirfjord kommuner

Fylkesmannen i Nordland viser til oversendelse datert 16.12.15 vedlagt ni søknader om konsesjon for bygging av vannkraftverk i Lurøy, Nesna, Vefsn, Vevelstad, Brønnøy og Leirfjord kommuner. Det vises også til e-post av 31.03.16 om innvilgelse av en ukes utsatt frist.

Norge har gjennom EUs fornybardirektiv forpliktet seg til å øke andelen av fornybar energi til 67,5 prosent i 2020. Sverige og Norge har et felles mål om å bygge ut ny kraftproduksjon med fornybare energikilder som skal utgjøre 26,4 TWh innen 2020. Energi- og miljøkomiteen har gjennom Innst. 379 L (2010–2011) understreket at regjeringen må legge til rette for at halvparten av den nye energiproduksjonen skal realiseres i Norge. Regional plan om små vannkraftverk i Nordland følger opp denne visjonen med en målsetning om utbygging av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh innen år 2025.

Dette er en samlet uttalelse fra Fylkesmannen til forelagte konsesjonssøknader. Konklusjonene gjengis i følgende tabell:

Kraftverk	Konsekvenser	Sentrale hensyn	FMs vurdering
Langset kraftverk	Store	Fossesprøyt	Innsigelse
Heimstadelva kraftverk	Store	Reindrift	Innsigelse
Forselva kraftverk	Store/Noe usikkert	Reindrift og usikkerhet om musling	Innsigelse
Skjerva og Reinfjellelva kraftverk	Store	Bekkekløft, fossesprøyt, slåttemark	Innsigelse Skjerva
Kjerringåga kraftverk	Middels/Store	Reindrift	Fraråder overføring
Storhaugen kraftverk	Usikkert/Middels	Bekkekløft, rasmark og landskap	Fraråder
Kaldåga kraftverk	Middels	Reindrift og elvetrappmose	Fraråder
Kilelva kraftverk	Middels/Små	Bekkekløft	Moderat konfliktgrad
Neverdalselva kraftverk	Små/små-middels	Bekkekløft og fossesprøyt	Moderat konfliktgrad

LANGSET KRAFTVERK – NESNA

Langset kraftverk (søker Småkraft AS) vil utnytte et fall på 530 meter i Langsetelva fra inntaket på kote 580 til kraftstasjonen på kote 50. Vannveien vil være 2200 meter og bestå av tunnel i øvre del og nedgravd rørgate i nedre del. Middelvannføringen er 576 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1440 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 6,5 MW og gi en årlig produksjon på 16,7 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 2300 m lang strekning av Langsetelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 80 l/s i sommersesongen og 10 l/s resten av året. Dette er på nivå med de beregnede 5-persentilene.

Innsigelse

Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland innsigelse til Langset kraftverk. Innsigelsen begrunnes ut fra vesentlige regionale hensyn hva gjelder naturtypen «Fossesprøytsone».

Begrunnelse

Naturmiljø

Området består i følge NGUs berggrunnskart av glimmerskifer og glimmergneis. Miljøfaglig Utrednings (MFU) observasjoner viser at det ganske opplagt også forekommer en del kalkspatmarmor langs Langsetelva/Storåga.

I nedre deler strømmer elva raskt på strekningen med enkelte mindre fossefall, mens det finnes bratte stryk og fossefall i øvre deler. På den skogkledte delen går den i lengre strekninger i ei grunn kløft uten at det her er utviklet bekkekløftmiljøer i særlig grad. Derimot finnes det enkelte mindre fosseenger ved flere fossefall, samt innslag av en del bergvegger inntil elva. Det finnes videre enkelte små bekkesig og kildepregede partier i lia vest for elva.

Karplantefloraen er av MFU betegnet som middels rik. Langs elva er det et tydelig element av kalkkrevende fjellplanter, som reinrose, gulsildre, rødsildre, rynkevier, fjellfrøstjerne og fjell-lok. Også mosefloraen er forholdsvis rik, med innslag av kalkkrevende moser på berg spesielt i øvre del.

Det er tidligere avgrenset tre naturtypeforekomster i eller i nærheten av Langsetelva. MFU har med bakgrunn i faktaark for fossesprøytsoner oppjustert verdien av de to fossesprøytfarekomstene her. Den øverste fossesprøytsonen og bekkekløften er nå ansett å være svært viktig (A-verdi), men den nederste er oppjustert fra lokalt (C-verdi) til viktig (B-verdi). For rikmyrforekomsten Storlimyra gir ikke ny vurdering i henhold til faktaark for rikmyr endring i verdivurderingen fra Gaarder 2009. Rikmyra er fortsatt viktig (B-verdi).

På kalkrikt berg inntil elva i den øvre fossesprøytsonen er det etablert en middels rik flora av kalkkrevende moser. Rødhøstmose, holeblygmose og hinnetrollmose forekommer relativt vanlig i Norge, men disse er dog i mer beskjeden grad registrert ved kysten i denne delen av Nordland. Tuetrollmose, kalktuffmose, fjellklokkemose, gullklokkemose og nervesvanemose er registrert relativt spredt forekommende i Norge, og er kun registrert ved et fåtalls lokaliteter på Helgeland. Myrtrompetmose og svøpsigmose, som blant annet prefererer områder inntil bekker, er sjeldne i Nordlandssammenheng, mens piskimmose kun er påvist ved 25 lokaliteter Norge. Forekomsten i Nesna er ett av de to nordligste funnene. I følge G. Gaarder foreligger det bare tre andre funn fra moderne tid, mens de andre funnene i hovedsak er over 100 år gamle. Den mindre kravfulle arten svanenikke er også registrert her, og utgjør en av seks kjent funn i Nordland.

Den nedre fossen i Langsetelva er registrert som bekkekløft med fosserøyksone, selv om begge typene i følge MFU må betraktes som små og nokså dårlig utviklede. Det ble ikke observert spesielt interessante arter tilknyttet fossefallet. I kløfta vokser en del kalkkrevende planter og moser på bergveggene og i fuktig.

Begge fossesprøytsone og kløftene vil bli sterkt negativt påvirket av redusert vannføring. Rørgatetraséen vil bli liggende like øst for rikmyrlokaliteten. En antar at denne i sin helhet nå blir ivaretatt så fremt den ikke blir påvirket ved transportarbeider. Det er imidlertid ikke tilstrekkelig grad synliggjort at ikke rørgata eller arbeidet med den ikke medfører endring i vannhusholdningen i myra.

Vi er stort sett enig i MFUs vurdering av naturverdiene i området og konsekvensene, men holder verdien i vassdragsnaturen noe høyere. Fosseryksamfunn er sjeldne og forekommer bare i et mindre antall bekkekløfter. Et søk i naturbase på hovednaturtypen «Fossesprøytsone», som er primærnaturtypen i den øvre fossen i Langsetelva, og som har verdi utover det lokale, avdekker rundt 15 forekomster i denne regionen. Utvider man søket til også å gjelde svært viktige bekkekløfter med fossesprøytsoner snakker vi her om kun ca. 25 kjente forekomster på Helgeland. Fylkesmannen vurderer i likhet med MFU at en utbygging av Langsetelva vil gi en merkbar økt samlet belastning på denne typen vassdragsverdier (fossefall/bekkekløftmiljøer med kalkrik vegetasjon) i regionen, jf. nml § 10. Det er ikke registrert mange forekomster av denne naturtypen langs kysten av Nordland. Langsetelva representerer i denne sammenheng en, om ikke den mest, kystnære fossesprøytsonen i fylket. Mosesamfunnet synes å skille seg noe fra de fleste av de ca. 25 sammenlignbare forekomster. Også utformingen synes å variere. Etter Fylkesmannens vurdering er det sentralt for måloppnåelsen i nml. § 4 at spennvidden innenfor naturtypen ivaretas. For å dekke denne variasjonen kreves det at en forholdsvis høy andel av fossesprøytsoner skjermes mot utbygging. En av de mest verdifulle kløftene med fossesprøytsoner som ble påvist under bekkekløftprosjektet i Nordland fylke, lokalisert til Ravnåga, er utbygd.

Fylkesmannen vurderer at den omsøkte utbygging i stor grad vil være i konflikt med eller vil vanskeliggjøre måloppnåelsen for naturtypen utledet fra nml. § 4.

Reindrift

Av hensyn til reindriften flyttlei i området fraråder Fylkesmannen at det gis konsesjon til Langset kraftverk.

Tiltaksområdet er en del av Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, og området brukes store deler av året. Reindriften § 19 fastslår at reindriften har beiterett i fjellet og annen utmarksstrekning, og beiteretten gjelder hele året. Det er også flytt- og trekklei i området. Flytt- og trekkleiene i området går både langs med og nord for fylkesveien til og fra Skogsøya, men også over Langsetelva til og fra beiteområdene i dalsida utover mot Nesna. Flyttleier har et særlig vern etter lov om reindrift § 22, og det er ikke lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene.

Slik vi ser det vil inntak og inntaksdam ha små konsekvenser for reindriften. Rørgate i grøft, kraftstasjon, massedeponi, anleggsvei og adkomstvei vil imidlertid kunne få betydelige negative konsekvenser for reindriften i området. Særlig gjelder dette for anleggsfasen da området vil være utilgjengelig som beite. I anleggsfasen vil også flytting/trekk over Langsetelva være forhindret. I driftsfasen er det hovedsaklig kraftstasjon og adkomstvei til denne som vil kunne medføre negative konsekvenser for reindriften.

Enkelt steder og enkelte år (særlig på sen vinter og om våren) kan det oppstå konflikter mellom landbruk og reindrift fordi rein trekker inn på innmark. Fylkesmannen har registrert slike utfordringer i denne delen av Nesna kommune. Det er ressurskrevende for reindriften å

holde rein borte fra innmarka når denne ikke er gjerdet inn. Anleggsvirksomhet og inngrep i utmarka, kan medføre at det blir vanskeligere å holde rein i utmarka, og øke risikoen for at rein trekker ned på innmarka med påfølgende ekstra arbeid for reindriften. Dette er også konfliktskapende i forhold til landbruket.

HEIMSTADELVA KRAFTVERK – LURØY

Heimstadelva kraftverk (søker Clemens kraft AS) er planlagt utbygd ved utnyttelse av et fall på 468 meter i Heimstadelva fra inntaket ved Rismålvatnet til kraftstasjonen på havnivå. Kraftverket vil i tillegg ha inntak i Ytteråga og Mellomelva. Vannveiene, i form av nedgravde rørgater, utgjør 2500 meter til sammen. Middelvannføringen er 375 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 810 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,2 MW og gi en årlig produksjon på 10,04 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 5300 m lang strekning av Heimstadelva, Ytteråga og Mellomelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring i Heimstadelva på 41 l/s i sommersesongen og 4 l/s resten av året. Beregnede 5-persentilene er henholdsvis 38 l/s i sommersesongen og 49 l/s resten av året. Det er ikke planlagt minstevannføring i Mellomelva og Ytteråga.

Innsigelse

Av hensyn til reindriften flyttlei i området, jfr. reindriften § 22, fremmer Fylkesmannen innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av Heimstadelva kraftverk. Innsigelsen fremmes med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6.

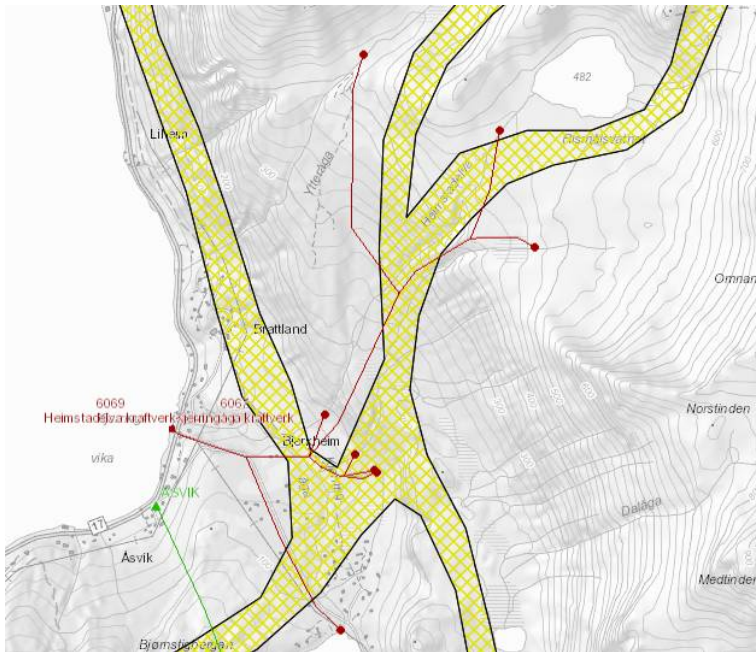
Begrunnelse

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høst- og høstvinterbeiter. Nord for tiltaksområdet er det vinter- og vårbeiter, og både nord og sør for tiltaksområdet er det også sommerbeiter. Reindriften beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindriften § 19).

Det er også flytt- og trekkleier i området. Flyttleier har et særlig vern etter lov om reindrift § 22, og det er ikke lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene. Det er viktig å være oppmerksom på at det er flyttleias funksjon som er vernet, og ikke bare et konkret begrenset areal eller terrengformasjon.

Flyttleia går langs med Heimstadelva og deler seg i to ved Rismålvatnet (figur 1). Slik vi vurderer det, vil Heimstadelva kraftverk medføre inngrep og forstyrrende aktiviteter i og ved reindriften flyttlei både i anleggsperiode og i driftsfasen. I anleggsperioden må flyttleia ansees som stengt. I driftsfasen vil inngrep som demninger og rørgater være forstyrrende element i et ellers urørt område over tregrensen. Det er vanskelig å se for seg at flyttleia kan opprettholde sin funksjon i driftsfasen på grunn av de fysiske inngrepene og andre aktiviteter som kommer når anlegget er i drift.

Figur 1. Flytteleier langs Heimstadelva og langs Aldersundet vist som gulstiplet polygon. Inntak og rørgater til Heimstadelva og Kjerringåga kraftverk vist med røde punkt og linjer

Anleggsveier langs med rørgatene er planlagt tilbakeført til gangvei/sti slik at tilsyn med inntak kan gjennomføres med ATV eller snøskuter. Erfaring fra utbygde kraftverk tilsier at slike nye veier/stier medfører økt ferdsel i ellers lite tilgjengelige områder. Økt menneskelig aktivitet i og ved flytteleier kan vanskeliggjøre eller forhindre flytting med rein.

Andre godkjente utbygginger har også stor innvirkning på utbyggingsområdet rundt Heimstadelva. Det er vedtatt reguleringsplan for utbedring av vei mellom Liafjell og Kilboghavn. Arbeidet med vegen og endringer i vegtrasé de kommende årene, vil øke betydningen av flytteleiene over fjellet ved Rismålsvatnet siden flyttelei langs Aldersundet ikke vil kunne brukes under arbeidet med kystriksveien. I tillegg skal Smibelg og Storåvatn kraftverk bygges ut øst for Heimstadelva kraftverk. Dette er den største vannkraftutbyggingen i Norge det siste tiåret, og vil medføre forstyrrelser for reindriften både i anleggs- og i driftsfasen. Reinbeitedistriktet er også andre steder i distriktet utsatt for diverse inngrep i form av kraftverk, hyttebygging, massetak, veiutbedringer mm. Samlet sett fører inngrepene til at områdene hvor reinen kan finne beitero er kraftig redusert, da det stadig pågår anleggsarbeid flere steder i distriktet.

Naturfaglige merknader

Det ble påvist flere fossesprøytsoner i Heimstadelva, mens Ytterågas midtre del flere steder renner i trange juv. På fjellveggene vokser mange arter som trives på fuktige steder som elvekløfter og fossesprøytsoner og er i tillegg kalkkrevende. Flere plasser kan vegetasjonen her føres til fosseeng (Q4) av ulike utforming (Birkeland, I. 2010). Vegetasjonstypen fosseeng er en funksjon av gradienter i kald fossesprut og kalde lokale vinder som dannes av fossen. Fosseengvegetasjon tyder på at også Ytteråga danner fossesprøytsoner flere steder.

Det framstår for Fylkesmannen usikkert om en faktisk har foretatt avgrensning og verdivurdering av disse fossesprøytsonene. Like fullt gjør de forannevnte registreringer de

berørte elvestrekningene mer interessant og verdifull enn hva tilfeller er for Kjerringåga. All den tid ytre Helgeland har få registrerte forekomster av fossesprøytsoner, og at det i Lurøy kommune fra tidligere kun er kjent en avgrenset naturtypeforekomst av fossesprøyt, gjør at konsekvensene av utbyggingen av Heimstadelva kraftverk blir middels negativt. Fraværet av minstevannføring i Ytteråga vil sannsynligvis medføre at vegetasjonstypen fosseeng går tapt, og en vil her forvente en overgang til mer tørketolerante arter og etter hvert etablering av trær langs elva. Den kraftige reduksjonen i vannføring i Heimstadelva vil gi store negative effekter på vegetasjonen, og da spesielt i fossesprøytsonene.

Etter en samlet vurdering av vegetasjonstypen i henhold til nml. § 10, sammenholdt med manglende slipp av minstevannføring langs flere elvestrekninger, stiller Fylkesmannen seg ut fra naturfaglige forhold kritisk til innvilgelse av konsesjon i angjeldende sak.

FORSELVA KRAFTVERK – LEIRFJORD

Forselva kraftverk (søker Clemens kraft AS) vil utnytte et fall på 210 meter i Forselva fra inntaket på kote 240 til kraftstasjonen på kote 30. Det er også planer om å flytte en sidebekk til kraftverkets inntak. Vannveien vil være 1300 meter og bestå av nedgravd rørgate. Middelvannføringen er 507 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1300 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,2 MW og gi en årlig produksjon på 5,9 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1500 meter lang strekning av Forselva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 24 l/s hele året. Til sammenlikning er de beregnede 5-persentilene henholdsvis 36 l/s i sommersesongen og 21 l/s resten av året.

Innsigelse

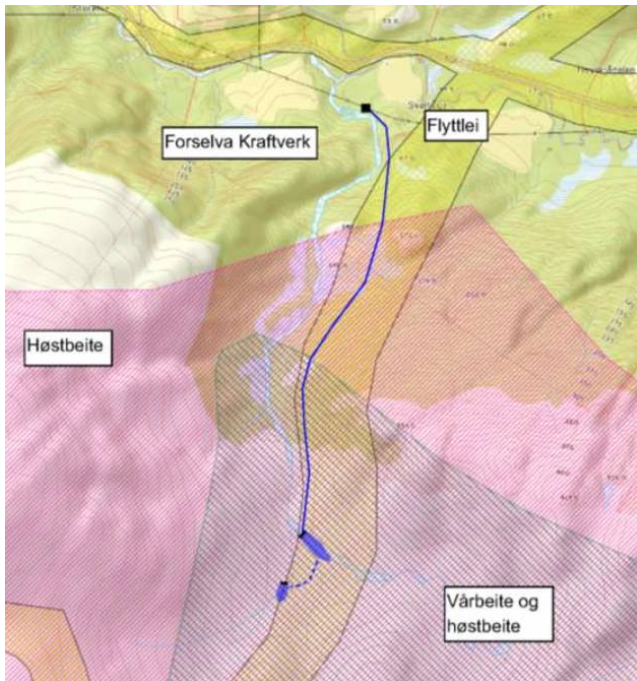
Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland innsigelse til Forselva kraftverk. Innsigelsen begrunnes ut fra hensynet til reindriftens flyttlei i området og føre-var-prinsippet i nml. 9 hva gjelder elvemusling.

Begrunnelse

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vår-, og høstbeiter – beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindriftslovens § 19).

Hele tiltaksområdet er i reindriftras flyttlei (figur 2). Flyttleier er som nevnt tidligere underlagt et særlig vern etter lov om reindrift § 22. Fylkesmannen vurderer at konsekvensene av kraftverket vil være store for reindriftra både i anleggsfasen og i driftsfasen. Inntak og overføring av bekk, hovedinntak og inntaksdam samt rørgate med senere adkomstvei er alle tiltak som er planlagt innenfor reindriftras flyttlei. Topografien i området gjør at muligheten til å flytte med rein er svært begrenset. I anleggsperioden vil flyttveien være å anse som stengt. Det er vanskelig å se for seg at flyttleia kan opprettholde sin funksjon i driftsfasen på grunn av de fysiske inngrepene og andre aktiviteter som kommer når anlegget er i drift. Fylkesmannen vurderer derfor at omsøkte tiltak strider mot reindriftsloven § 22 om utøvers adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i området.

Figur 2. Inntaksdammer, inntak og rørgater er planlagt i reindriftas flyttlei (figur hentet fra konsesjonssøknad).

Naturmiljø

I henhold til NGUs berggrunnskart består berggrunnen av den harde og sure bergarten granitt. Løsmassedekket langs nedre deler av Forselva domineres av marine avsetninger og elveavsetninger, mens øvre deler består av torvdekke og myr, samt morenemasser helt øverst i tiltaksområdet.

Austvikvassdraget innehar en liten og hensynskrevende bestand av sjøørret. Den sårbare arten elvemusling (VU) er tidligere registrert i Forselva. Den viktige forekomsten av «Intakte lavlandsmyrer» rundt Vassdalsvatnan vil bli liggende utenfor inngrepsområdet, og vil således ikke bli berørt. Hva gjelder anleggsarbeidets påvirkning av fuglenes bruk av området er avstanden såpass stor (i overkant av en km) at det ikke er grunn til å tro at disse vil bli vesentlig forstyrret.

Elvemusling

Når det gjelder elvemusling foreligger det registreringene gjort av NINA tilbake til 1980. Det er uvisst om elvemusling fortsatt er etablert med bestand i vassdraget eller ikke. Rådgivende Biologer AS' befarings 28.10.15 avdekket ikke muslingsforekomster i elva. Arten kan være vanskelig å påvise, og rapporten sier ikke noe om hvor systematiske undersøkelser med tanke på musling var. En legger imidlertid til grunn at søk etter elvemusling ikke ble gjennomført systematisk den dagen befaringen varte, all den tid konsulentfirmaet også skulle befare den terrestriske delen av influensområdet. Fylkesmannen har ikke informasjon om forekomster av elvemusling her, men kan imidlertid ikke utelukke at arten fortsatt finnes i elva.

All den tid det er knyttet usikkerhet om elvemusling finnes i vassdraget eller ikke, og evt. hvor i vassdraget arten forekommer, vil det være vanskelig å vurdere eventuelle konsekvenser. Før-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 vil således komme inn med stor tyngde på dette punkt. Betydelig redusert vannføring vil være negativt for ferskvannsorganismer på den

berørte elvestrekningen. Det er ikke nødvendigvis slik at slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring vil være tilstrekkelig som avbøtende tiltak for elvemuslingen og bunndyrfaunaen. Selv om krav om minstevannføring vil kunne hindre at muslinger strander, påvirker vassdragsreguleringer også andre kvaliteter i habitatet til muslinger ved endringer i variabler som flom, vannhastighet og substratkvalitet. På grunn av elvemuslingens strenge habitatkrav, kan vannkraftreguleringer derfor potensielt føre til betydelige forstyrrelser. Ved lav vannføring investerer muslingene mye energi for å unngå tørrlegging eller til å grave seg ned i substratet. Videre vil vertens (sjørret) habitat og næringstilgang reduseres. Mengden vann som skal slippes må også ivareta habitat til å opprettholde tilstrekkelig populasjonsstørrelse av vertsfisken.

Det er i denne sak framkommet opplysninger som kan tyde på at det befinner seg en truet art innenfor tiltaksområdet som ikke er fanget opp av registreringer i kunnskapsbasene for miljø. Dermed kan det heller ikke utelukkes mulige effekter av tiltaket på arten. Etter Fylkesmannens vurdering er det såpass usikkerhet tilknyttet elvemusling at det er nødvendig med innhenting av ytterligere kunnskap, jf. nml. § 8, før NVE kan ta stilling til om konsesjons skal gis eller ikke.

Natur- og friluftslivsfaglige merknader

I følge den naturfaglige rapporten er det registrert en fossesprøytsone av lokal verdi i Forselva like oppstrøms planlagt kraftstasjon. Forekomsten tilsvarer hovedtypene fosseberg og fosseeng med status nær truet (NT). Naturtypen fossesprøytsoner er fra tidligere ikke kjent forekommende i kommunen, mens den finnes ved noen fåtalls lokaliteter i nabokommunene.

Redusert vannføring vil i stor grad forringe, om ikke ødelegge, fossesprøytsonen i Forselva. Artssammensetningen vil endres, hvor fuktighetskrevende arter blir redusert i mengde eller forsvinner helt til fordel for mer tørketolerante arter. På kommunalt nivå vil utbyggingen gi store negative konsekvenser for naturtypen, selv om naturtypen kun er av lokal verdi. Dette vil til dels være tilfellet også på regionalt nivå.

Når det gjelder landskap ligger øvre del av prosjektområdet i kupert lågfjellandskap, men nedre del ligger i nedskårne daler med infrastruktur og jordbrukspreg. Sistnevnte landskapstype er sjeldent forekommende i Nordland, og vil i lys av dette måtte ansees å ha stor verdi hva gjelder sjeldenhet.

SKJERVA OG REINFJELLELVA KRAFTVERK – VEFSN

Søknaden om Skjerva og Reinfjellelva kraftverk (søker Blåfall AS) beskriver to separate utbyggingsprosjekt med felles kraftstasjon på kote 109. Skjerva kraftverk innebærer en utbygging av Skjerva, mens Reinfjellelva kraftverk innebærer en utbygging av Reinfjellelva i tillegg til en strekning på ca. 300 m i Skjerva.

I Skjerva er inntaket planlagt på kote 235 med en brutto fallhøyde på 126 m. Vannveien skal graves ned på utbyggingsstrekningen med total lengde på 2000 m. Middelvannføringen er 2,0 m³/s ved inntaket og den maksimale slukeevnen er 4,0 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,0 MW som vil gi en produksjon på 11,7 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring over en strekning på 2000 m i Skjerva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 141 l/s hele året.

I Reinfjellelva er inntaket planlagt på kote 251 med en brutto fallhøyde på 142 m. Vannveien skal graves ned på utbyggingsstrekningen over en lengde på 1620 m. Middelvannføringen er 0,67 m³/s, og den maksimale slukeevne er 1,34 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,5 MW som vil gi en produksjon på 4,4 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring over en strekning på 1620 m, hvor ca. 300 m vil være i Skjerva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 48 l/s hele året.

Innsigelse

Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland innsigelse til Skjerva. Innsigelsen begrunnes ut fra vesentlige regionale hensyn hva gjelder naturtypene «Bekkekløft og bergvegg» og «Fossesprøytsone».

Begrunnelse

Til tross for at Skjerva er påvirket gjennom reguleringen av Langvatnet, Skjervvatnet og Middagstjern i vannforsyningsøyemed, er det gjennom kartlegginger påvist at tiltaksområdet har store verdier for det biologiske mangfoldet. Det er registrert hele ni naturtyper i influensområdet, hvorav to bekkekløfter, fem fossesprøytsoner og to slåttemarker. I tillegg finnes det en avgrenset forekomst av bjørkeskog med høgstauder utenfor influensområdet. Fem lokaliteter har B-verdi, mens de resterende er av C-verdi. Vegetasjonen er etter det opplyste rik, samt noe kulturpåvirket i form av plukkhogst og beite. Berggrunnen består av grønnstein og amfibolitt. De høyereliggende områdene domineres av granitt, og granodioritt, men hvor det lokalt opptrer små lommer med kalkspatmarmor, gabbro og amfibolitt.

Bekkekløften i Skjerva er en viktig forekomst av naturtypen «Bekkekløft og bergvegg». Arealmessig er dette en stor forekomst med nordlig eksposisjon. Epifyttfloraen er rik med innslag av gubbeskjegg (NT). Gubbeskjeggforekomstene ble ikke gjenfunnet av Rådgivende Biologer AS i fjor høst, men det kan ikke utelukkes at den finnes her. Vegetasjonen er dominert av gran, men med innslag av større arealer med løvskog. Det er registrert tre fossesprøytsoner her. Ved den største sprøytsonen, Storforsen, er det tydelig dannet engvegetasjon i skråningen vest for fossen med rik mosevegetasjonen. Fossesprøytsonen tilsvarer fosseberg og fosse-eng i NiN-systemet, og har i Norsk rødliste for naturtyper 2011 status som nær truet naturtype.

Bekkekløften i Reinfjellelva er i likhet med forekomsten i Skjerva av B-verdi, selv om den er noe mindre enn bekkekløften i Skjerva. Lokalitetene har en forholdsvis lik artssammensetning. Innslaget av gran er en del mindre langs kløften i Reinfjellelva enn for Skjervas tilfelle, og løvskog dominerer her. Bekkekløfta innehar en fossesprøytsone av lokal verdi, mens den andre fossesprøytsonen i Reinfjellelva er lokalisert oppstrøms bekkekløften.

Epifyttfloraen i tiltaksområdet er rik, særlig i nedre del av Reinfjellelva og i øvre del av Skjerva. På rogn, selje og osp ble det her påvist store innslag av Lobarion-arter, som for eksempel sølvnever, skrubbenever, lungenever, filthinnelav, vanlig blåfiltlav, glattvrenge, og grynvenge. Dette tyder på at andre forhold er meget gunstige med tanke på beliggenhet, og luftfuktighet. På berg langs og delvis nedsenket i elva ble det registrert flere kalkkrevende mosearter som for eksempel putevrimose, bekkevranngmose og kammose.

Bekkekløft- og fossesprøytnaturtypene vil i stor grad forringes og miste sin verdi gjennom reduksjon av vannføring. Mindre luftfuktighet vil gi store endringer i en svært sentral miljøfaktor i disse naturtypene, noe som igjen vil gi utslag for hvilke arter som vil ha konkurransefortrinn her. Det forventes en vridning fra fuktighetskrevende arter i og langs

vasdraget til mer tørketolerante og vanlige arter. I tillegg vil bekkekløften i Skjerva også bli sterkt berørt av fysisk inngrep, da den planlagte rørgatetraséen og adkomstvegen vil gå langs hele kløften vestside.

Som nevnt tidligere avdekker et søk i naturbase på hovednaturtypen «Fossesprøytzone» under 20 forekomster på Helgeland. Utvider man søket til også å gjelde svært viktige og viktige bekkekløfter med fossesprøytsoner, snakker vi her kun om i underkant av 30 kjente forekomster. I kommunen er bekkekløfter fra før kjent forekommende ved syv lokaliteter. Ingen eller få av disse er registrert med fossesprøytsoner.

Av de to registrerte slåttemarkene er det kun forekomsten ved Reinfjellelva (B-verdi) som vil bli direkte berørt av tiltaket. Selv om rørgatetraséen gjennom naturtypelokaliteten sør for Bergåsen vil gro igjen på sikt, vurderes konsekvensene som store. Dette ut fra at slåttemark er blant våre mest artsrike naturtyper med mange trua arter. Naturtypen slåttemark inneholder mange vegetasjonstyper som er blant de mest trua i Norge. Et mer gunstig befaringsstidspunkt kunne gitt svar på om den her angjeldende lokaliteten innehar sjeldne eller truede arter og/eller vegetasjonstyper.

Slåttemark av A- og B-verdi er utvalgt som naturtype, jfr. forskrift av 13.05.11 om utvalgte naturtyper § 3 punkt 2. Naturmangfoldloven stiller i utgangspunktet ikke krav om at forekomstene skal være kartfestet eller at det i forskrifts form skal være nærmere angitt hvor de geografisk befinner seg. For slåttemark vil det, i tillegg til de biologiske vilkårene i forskriftens definisjon, være et vilkår at forekomstene må være klassifisert av Miljødirektoratet slik som angitt i forskriften. Slik forskriften er utformet vil dermed en forekomst som ikke er klassifisert falle utenom selv om den fyller de biologiske kriteriene og ut fra en miljøfaglig vurdering er verdifull. Dette vil være tilfellet for lokaliteten ved Bergåsen. Lovens alminnelige regler om aktsomhetsplikt vil imidlertid komme til anvendelse her. Og så fort forekomsten har blitt kjent vil den naturligvis bli klassifisert dersom den oppfyller kriteriene for det.

Naturmangfoldloven § 53 andre ledd pålegger forvaltningen å ta særskilt hensyn til forekomster av en utvalgt naturtype slik at forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand unngås. Dersom likevel inngrep er uunngåelig i en forekomst av en utvalgt naturtype, må konsekvensene for den utvalgte naturtypen både hva gjelder utbredelse og tilstand klarlegges før slik beslutning treffes. BM-rapportene tilkjenner at hele det her aktuelle arealet er preget av tidligere slått, og at området dermed kan bli klassifisert og potensielt omfattet av forskrift om utvalgte naturtyper.

I henhold til forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 4 er det i handlingsplanen for slåttemark fastsatt et overordnet mål om at naturtypene slåttemark (med undertyper), lauveng og slåttemyr skal bevares gjennom skjøtsel og drift, på en måte og i et omfang som på lang sikt sikrer naturtypene og artene som er bundet til dem.

Ut fra det forannevnte vurderer Fylkesmannen naturverdiene tilknyttet Skjerva og Reinfjellelva som store og til å være av vesentlig regional verdi. Det fremmes derfor innsigelse til konsesjonssøknaden hva angår Skjerva. Fylkesmannen er videre kritisk til Reinfjellelva, men vurderer denne noe mindre verdifull ut fra størrelse på kløften og kvaliteten på sprøytsonene. Dersom NVE finner at vilkårene for å gi konsesjon er til stede, og det er aktuelt å bygge ut Reinfjellelva uavhengig av Skjerva, bør det som avbøtende tiltak settes vilkår om at slåttemarka ikke blir berørt.

Reindriftfaglige merknader

Tiltaksområdet er en del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vår-, høst- og høstvinterbeiter – beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindrifftslovens § 19).

De største negative konsekvensene av omsøkte tiltak antas å knytte seg til anleggsperioden. Fylkesmannen vurderer at tiltaket har moderate negative konsekvenser for reindrift.

KJERRINGÅGA KRAFTVERK – LURØY

Kjerringåga kraftverk (søker Clemens kraft AS) vil utnytte et fall på 108 meter i Kjerringåga, fra inntaket i Vassvatnet til kraftstasjonen på havnivå. Kraftverket vil i tillegg ha inntak i Heimstadelva og Mellomelva samt to inntak i Insteelva. Vannveiene vil være 2700 meter til sammen og bestå av nedgravde rørgater. Kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 5000 l/s, og vil ha en installert effekt på 4,7 MW. Den årlige produksjon er beregnet til 11,74 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 2450 m lang strekning av Kjerringåga, Insteelva, Heimstadelva og Mellomelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring i Kjerringåga og Insteelva på hhv. 218 og 25 l/s i sommersesongen og 21 og 3 l/s resten av året. Til sammenlikning er de beregnede 5-persentilene henholdsvis 430 og 100 l/s i sommersesongen og 280 og 40 l/s resten av året. Det er ikke planlagt minstevannføring i Mellomelva og den aktuelle delen av Heimstadelva. Det er også omsøkt konsesjon for utbygging av nabovassdraget Heimstadelva. Begge prosjektene vil benytte felles kraftstasjon

Vurdering

Naturmiljø

I følge NGUs berggrunnskart består berggrunnen i den øvre og nedre delen av influensområdet av harde, sure næringsfattige bergarter diorittisk til granittisk gneis og migmatitt. I den midtre del forekommer noen felt med glimmerskifer og marmor. Marmor er en bergart som forvitrer lett og som gir grunnlag for god næringstilgang til jorda. Glimmerskifer er en lagdelt bergartsgruppe som varierer i hardhet, kjemisk innhold og næringsgrad. Den kan gi opphav til et næringsrikt jordsmonn.

Langs elvekantene på begge sider er det noen fuktige sig med fuktkrevende arter som gulsildre, rødsildre og fjellengsoleie. Lav- og mosefloraen i og ved elvestrengene er artsrik med flere fuktkrevende og vanlig forekommende arter. Ecofact har fremhevet funnene av store mengder rødmesigrose, bekkelundmose og bekkerundmose.

Brattlandsvassdraget (Kjerringåga) har forekomster av laks, sjørørret og sjørøye på en de nederste tre hundre meterne. Disse artene danner imidlertid ikke selvproduserende bestander i vassdraget, muligens med unntak av sjørørret.

Når det gjelder landskap er nedre deler registrert som nedskåret fjordlandskap med infrastruktur- og jordbrukspreg, mens øvre deler av elva ligger i nedskårne daler med innsjøpreg. Førstnevnte landskapstype er relativt beskjedent forekommende i Nordland fylke.

Det planlagte tiltaket i og langs Kjerringvåg vil sammen med inntakene i Heimstadelva, Mellomelva og Insteelva føre til omfattende inngrep i terrenget. Videre vil utbygging av Kjerringåga i stor grad redusere vannføringen. Dette som en ytterligere ny påvirkning i området, i tillegg til utbyggingen av Smibelg og Storåvatn kraftverk. En redusert vannføring vil ha direkte innvirkning på fuktkrevende arter langs de berørte elvestrekningene.

Fylkesmannen er enig i Ecofact vurdering om at virkningsomfanget av tiltaket på biologisk mangfold vil være middels til middels/liten negativt, gitt at generelle avbøtende tiltak blir fulgt opp. Selv om ikke elva er et svært fremtredende element i fjernsonen, er den like fullt viktig for en relativt sjelden landskapstype. Vi finner derfor vurderingen av landskapspåvirkningen som noe undervurdert i søknaden.

Friluftsliv

Det er registrert to viktige friluftsområder i nærheten av Vassvatnet. Området fra utløpet av Vassvatnet og til Bratlandstjønna er et svært viktig turområde. Friluftsområdet scorer spesielt høyt på opplevelsesparametret og brukes også av andre enn de lokale. Bjørstigbergan er et yndet bergtoppmål. Herfra er det god utsikt til inntaksområdet og øvre del av Kjerringåga.

Utbyggingen av Kjerringåga, og da i særdeleshet inntaksområdet i Vassvatnet og vannveien, vil innvirke på opplevelsen av området i negativ retning. Ettersom bruken imidlertid ikke direkte er rettet mot elva, og at det eksisterer tekniske inngrep i området fra før, vurderes konsekvensene som liten/middels.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høst- og høst vinterbeiter – beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindriftingslovens § 19). Det er også flyttleier i området. Flyttleier har et særlig vern etter lov om reindrift § 22, og det er ikke lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene.

Slik vi vurderer det vil inntak ved Kjerringåga og rørgate langs vei til kraftstasjon medføre moderate konsekvenser for reindriften, og da først og fremst i anleggsperioden. Det samme gjelder inntak og rørgate fra Heimstadelva, da inntaket her er planlagt i en bekkekløft og rørgata over dyrka mark. Inntak og rørgater fra Mellomelva og Insteelva vil imidlertid medføre negative konsekvenser for reindriften flyttleier. Dette vil spesielt være tilfellet i anleggsfasen, men også i driftsfasen på grunn av installasjoner og inngrep i flyttleia.

Arbeidet med utbedring av riksvei mellom Liafjell og Kilboghavn, vil øke betydningen av denne flyttleia (jf. uttalelse til Heimstadelva kraftverk). Av hensyn til reindriften flyttleier i området, jfr. reindriftingslovens § 22, fraråder Fylkesmannen at det gis tillatelse til overføring av vann fra Mellomelva og Instadelva i forbindelse med Kjerringåga kraftverk.

STORHAUGEN KRAFTVERK – VEVELSTAD OG BRØNNØY

Storhaugen kraftverk (søker Clemens kraft AS) vil utnytte et fall på 134 m i Svanvasselva mellom Nedresvanvatnet på kote 284, med kraftstasjonsplassering på kote 150, og med utløp i Klavenesmarkelva. Storhaugelva er planlagt overført til Nedresvanvatnet. Driftsvannveien vil være en 800 m lang tunnel. Vannveien fra Storhaugvatnet til Nedresvanvatnet vil også gå i tunnel over en lengde på 960 m. Middelvannføringen er i alt 2,79 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 7,0 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 8,4 MW og gi en årlig produksjon på 20,73 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 800 m lang strekning i Svanvasselva og 1250 m lang strekning i Storhaugelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring i Svanvasselva på 70 l/s i sommersesongen og 40 l/s resten av året. I Storhaugelva vil det bli sluppet en minstevannføring på 110 l/s i sommersesongen og 60 l/s resten av året. Minstevannføringsslippet er på nivå med de beregnede 5-persentilene.

Tunnelmassene er estimert til 37 000 m³, hvorav 10 000 m³ forutsettes brukt til oppgradering av eksisterende traktorvei, mens resten skal deponeres i terrenget.

Vurdering

Naturmiljø

Berggrunnen består i hovedsak av den harde og sure bergarten granitt. Denne bergarten avgir relativt lite plantenæringsstoffer til jordsmonnet. Det nord-sørorienterte marmorbeltet som går gjennom området avgir mye næringsstoffer og gir et stort potensial for basekrevende arter. I et avgrenset område rundt Tasslivannet består berggrunnen av kalkglimmerskifer og kalksilikatgneis som gir grunnlag for basekrevende arter.

Fylkesmannen påpeker at Swecos befaringstidspunkt er ugunstig med tanke på kartlegging av flora og fugl. Vi registrerer at noe av befaringrutene kun er overflydd med helikopter, og dermed innehar store begrensninger for vurdering av områdets verdi for biologisk mangfold.

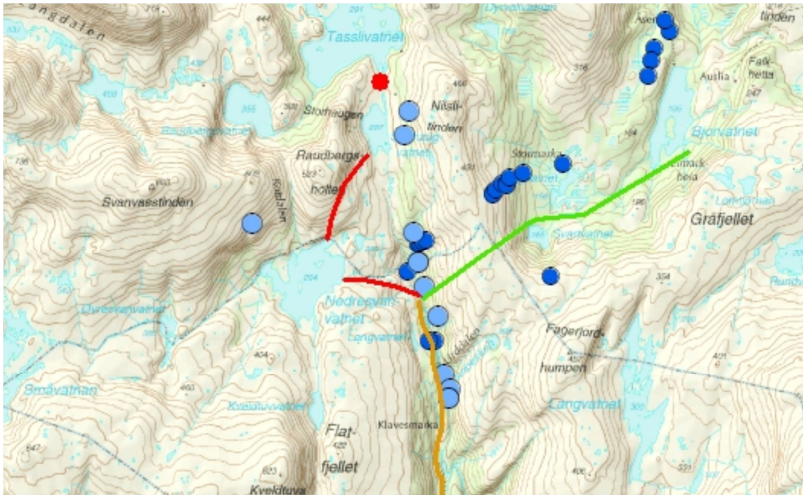
Swecos befaring avdekket en bekkekløft i Storhaugelvas nedre del, hvor elva i begynnelsen av kløfta danner noe fossesprøyt som påvirker vegetasjonen. Naturtypen ble verdisatt til lokal viktig (C). Kløften har en sørlig eksposisjon og har etter det opplyste noe åpent preg med god ventilasjon og solinnstråling. Bekkekløften fremstår som en ordinær kløft med mindre fuktige miljøer. Bergveggene er i stor grad blankskurte, men med flere partier med ordinære bærlyngutforminger med rogn og bjørk i tresjiktet. Potensialet for mer næringskrevende arter langs elva som ikke er fremtredende så sent i vekstsesongen, er absolutt til stede.

Fylkesmannen finner manglende kartlegging av bekkekløftens kjerneområde som en åpenbar svakhet, og kan ut fra dette ikke udelt si seg enig i Swecos vurdering om at bekkekløften og bergveggene ikke fremstår å ha utpreget verdi for biologisk mangfold. Dette ut fra et en ikke kan utelukke fuktige miljøer i den ikke-befarte delen av kløfta. Eksposisjon, vegetasjon og skogstruktur underbygger imidlertid Swecos vurdering til en viss grad, men fraværet av undersøkelser vil hele tiden representere en usikkerhet. Dette ble også påpekt i en etterundersøkelser av flora og naturtyper i utvalgte elver med planlagt småkraftutbygging. Her ble det påvist til dels store avvik i resultater både hva gjelder arter og naturtyper i forhold til naturfaglige rapporter vedlagt konsesjonssøknadene (Gaarder, G. og Høitomt, T. NVE-rapport nr. 102-2015). Til tross for kløftas eksposisjon framstår denne for oss som interessant og potensielt mye mer verdifull enn hva Sweco konkluderer med. Dette begrunnes blant annet ut fra den kalkrike berggrunnen kløften er lokalisert til og muligheten for påvisning av flere naturtyper (f.eks. rasmark (NiN; åpen kalkmark eller rik berglendt mark) og grotter).

Karst- og grotteforekomster ble kartlagt forbindelse med verneplanarbeidet for Lomsdal-Visten, jf. Stein-Erik Lauritzen «*Karstformer og verneverdier i Lomsdal-Visten*». Figur 3 viser registrerte karst- og grotteforekomster i Klavesmarkområdet. I følge Lauritzen er «*Grottene i dalen er alle velutviklede grotter med dyrerester, kalkutfellinger og flott morfologi. Alle er mer eller mindre knyttet til Klavesmarkdalens canyon*». Redusert vannføring fra inntakene og ned til planlagt kraftstasjon, vil kunne påvirke grottene og utviklingen av grotter negativt.

Kalkgrottene er knyttet til i hovedsak marmor med hovedutbredelse i Nordland, men med mange grotter også i Nord-Trøndelag og Troms og spredte forekomster i øvrige fylker. Marmorlagene er ofte smale og grottesystemene er ofte av en type som kalles stripekarst.

Dette er spesielt for Norge og gir Norge et spesielt forvaltningsansvar for denne utformingstypen (Lauritzen 1991). Naturtypen «Grotte» er i Norsk rødliste for naturtyper 2011 vurdert som sårbar.

Figur 3. Oversikt over grotte- og karstforekomster i området. Kjente forekomster før 2004 (■) og nye kartlagte forekomster (■). Kilde: Fylkesmannen i Nordland og Stein-Erik Lauritzen.

I de undersøkte områdene ble det ikke påvist rødlistede arter. Artsutvalget var vanlige og typiske arter for slike habitater. I områdene tilknyttet bekkekløften og kraftstasjonsområdet er det et noe mer frodig vegetasjonsbilde. Det synes å være flere spesielle verdier knyttet til naturmiljø i området og med utgangspunkt i det rike naturgrunnlaget er det stor sannsynlighet for at nærmere inventering i felt vil avdekke større verdier.

Det er forekomst av både laks og sjørørret i Klavesmarkelva, men elva er kun registrert med selvproduserende bestand av sjørørret. Anadrom strekning er ca. 3.3 km, og vandringshinderet er Storhaugfossen, like oppstrøms det planlagte kraftstasjonsområdet og samløpet med Svanvasselva. De øverste områdene av elva er beskrevet som gode gyte- og oppvekstområder (Sæter, L. 1991), i likhet med områder lengre ned i elva. Kulpene nedstrøms fossen har sannsynligvis verdi som standplass for gyteklare fisk. Det er ikke utført bunndyrundersøkelser i elva, men vannhastighet på deler av strekningen synes å være god med tanke på produksjon av bunndyr.

Utbygging vil føre til redusert vannføring i Svanvasselva og Storhaugelva, som igjen gir lavere luftfuktighet. Redusert vannføring vil derfor kunne påvirke fuktighetskrevede flora ved elvebredden, og en forventet vridning mot mer tørketolerante arter langs elva. Dette gjelder spesielt gjeldende i bekkekløfta. Hva gjelder det akvatiske miljøet vil reduksjon i vanddekt areal redusere bunndyrproduksjonen og evt. sammensetningen av denne. Videre vil næringsgrunnlaget og leveområdet for ørret bli negativt påvirket gjennom arealreduksjon.

Usikkerheten tilknyttet bekkekløften vil medføre at miljørettsprinsippet i nml. § 9 vil komme inn med tyngde. Denne usikkerheten gjør det vanskelig for Fylkesmannen å vurdere konsekvensen av utbyggingen, og det vil etter vårt syn være vanskelig å konkludere om vilkårene i vannressursloven § 25 er til stede eller ikke. Denne usikkerheten for bekkekløften sammenholdt med området store betydning for grotter trekker i retning av at kriteriene for å kunne oppnå konsesjon ikke er til stede. Vi fraråder derfor innvilgelse av omsøkte tiltak.

Friluftsliv og landskap

Øvre deler av tiltaksområdet ligger i en åpen dal i lågfjellet med innsjøpreg med en overgang til nedskåret dal fra fossområdet og videre nedover. Landskapet ansees å være av middels til stor verdi, og vil helt klart bli forringet av utbyggingen.

Omsøkte tiltak betinger relativt store inngrep, både i form av redusert vannføring i elvene, inntaksinstallasjoner, deponiområder og atkomstveg i et område som i liten grad er preget av tynge tekniske inngrep. Unntaket er selvfølgelig eksisterende skogsvei gjennom området. Fylkesmannen er kritisk til endringer i inngrepsfrie naturområder, og særskilte forringelse av det naturpregede området er konfliktylft. Dette særskilt ettersom ytterligere inngrep vil gi virkninger inn i Lomsdal-Visten nasjonalpark. Det følger av verneforskriften § 2 at formålet med vernet blant annet er å bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Videre heter det at allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Det blir i denne sak et spørsmål om omsøkte vannkraftutbygging vil innvirke på verneverdiene i verneområde, og da i særdeleshet naturopplevelsen gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv og opplevelsen av området. I så fall vil hensynet til disse verneverdiene måtte tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, jf. nml. § 49. Vår vurdering er at vernehensynene knyttet til naturopplevelse vil bli skadelidende.

Det er store brukerinteresser knyttet til Lomsdal-Visten nasjonalpark som ligger ca. en kilometer sør for omsøkte kraftverk. Selv om friluftsliv i regionen i stor grad er kanalisert hit, representerer Klavesmarka som helhet et svært viktig friluftsområde med særlige kvaliteter knyttet til den spesielt frodige dalen både i og utenfor nasjonalparken. Friluftslivsområdet strekker seg til kraftstasjonsområdet og Nedresvanvatnet, og etter Fylkesmannens vurdering blir det for lett å vurdere friluftslivsbruken til kun å skje innenfor det vernede området og at denne mer eller mindre er fraværende i tiltaksområdet. Det at «*Prosjektområdet ligger avsides til i forhold til de største bruksområdene for friluftsliv*» er nettopp en av kvalitetene ved området. Etter vår vurdering synes vurderingen for friluftsliv å være noe underkommunisert og dels manglende faglig begrunnet. Vi registrerer til tross for dette at tiltakets påvirkning på brukerinteresser er satt til middels, og at konsekvensen er liten til middels negativ.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vår- og sommerbeiter – beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindriftingslovens § 19). Som nevnt tidligere er den samlede belastningen for distriktet stort. Det er også trekk og flyttleier i området, herunder trekkei sør for Storhaugvatnet.

Det er først og fremst inntak, terskler, massetak, anleggsvei og kraftstasjon som antas å få konsekvenser for reindriften. Mulig at også endret vannføring i elvene kan medføre isingsproblematikk. Anleggsfasen vil også medføre forstyrrende aktivitet i området.

Forutsatt at det settes vilkår slik at reinens naturlige trekk i området ikke hindres, anser Fylkesmannen at Storhaugen kraftverk vil medføre moderate konsekvenser for reindriften. Massetak ved Storhaugvatnet må tildekkes slik at rein kan passere, terskler må plasseres slik at reinens trekk ikke forhindres og adkomstvei bør fjernes.

KALDÅGA KRAFTVERK – VEFSN

Kaldåga kraftverk (søker Kaldåga Kraft AS) vil utnytte et 175 meter høyt fall mellom kote 220 og kote 45 med utløp tilbake i elva Kaldåga. Vannveien blir en nedgravd rørgate på om lag 1100 m, delvis gjennom morenemasser og myr. Middelvannføringen er 1277 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 690 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1 MW og gi en årlig produksjon på omtrent 4,7 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1100 m lang strekning av Kaldåga. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 51 l/s hele året. Til sammenlikning er de beregnede 5-persentilene henholdsvis 86 l/s i sommersesongen og 51 l/s resten av året.

Til sammen må det bygges 250 m ny vei, der 50 m går fra eksisterende privat vei og frem til kraftstasjon, og 200 m fra eksisterende skogsbilvei til inntaket.

Vurdering

Naturmiljø

Kaldåga er en del av Fustavassdraget, som gjennom Verneplan II for vassdrag er gitt varig vern. Berggrunnen består av glimmerskifer og glimmergneis, og vil varierer i hardhet, kjemisk innhold og næringsgrad. Denne gir ikke i seg selv grunnlag for spesielt kalkkrevende arter. Den nær truede fuglearten fiskemåke er registrert i influensområdet, men det er ikke grunn til å tro at denne blir vesentlig berørt av tiltaket.

Det er ikke registrert truede, utvalgte eller andre viktige naturtyper, eller truede eller prioriterte arter innenfor influensområdet. Planlagt utbygging av Kaldåga vil først og fremst få negativ virkning for det akvatiske miljøet i Kaldåga og fuktighetskrevende plantearter som finnes langs vassdraget.

Når det gjelder mosesamfunn forekommer moser etter det opplyste flekkvis langs elvens kantsone, dvs. på berg og steiner langs og i elva. Av moser registrerte NNI kun vanlige arter. Av mer interessante artsregistreringer i nordnorsk sammenheng nevnes bekketvebladmose, mattehutremose og elvetrappemose. Sistnevnte er fra tidligere kun registrert ved en lokalitet i Nordland. Denne ansees å være en vestlig-sørvestlig art i Norge, og må ansees som sjelden for fylket. I så måte vil reduksjon av vannføring kunne forringe habitatet til disse fuktighetskrevende artene. Dersom elvetrappmosen forsvinner, vil en av de nordligste kjente forekomstene av arten her til lands gå tapt. Dette vil være uheldig, og de største negative konsekvensene er derfor knyttet til forringelse av elvetrappmoseforekomsten.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, og området brukes primært til sommerbeiter – beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindriftingslovens § 19).

Vi har vært i kontakt med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt som opplyser at Kaldåga fungerer som et meget viktig naturlig gjerde. Elva hindrer reinen i å trekke sørover. Dette er svært viktig for å unngå sammenblanding av rein med nabodistriktet. Slik sammenblanding mellom nabodistrikt medfører ekstra kostnader og merarbeid for å skille reinflokkene fra hverandre.

På grunn av Kaldågas viktige funksjon som naturlig gjerde, som forhindrer sammenblanding av rein mellom nabodistrikt, fraråder Fylkesmannen at det gis konsesjon for bygging av Kaldåga kraftverk som omsøkt. Utover dette anser vi at de største negative konsekvensene for reindriften knytter seg til anleggsperioden.

KILELVA KRAFTVERK – VEVELSTAD

Kilelva kraftverk (søker Clemens kraft AS) vil utnytte et fall på 221,5 m i Kilelva. Inntaket er planlagt i Jakopdalsvatnet, som skal reguleres med en meter mellom 224,5 og 225,5 moh. Kraftstasjonen er plassert på 4 moh. med avløp via en kanal direkte til sjøen. Vannveien vil være 1050 m og vil bestå av boret tunnel på hele strekningen. Middelvannføringen er 660 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1916 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,6 MW og gi en årlig produksjon på 9,13 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring over en strekning på 1900 m i Kilelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 60 l/s i sommersesongen og 20 l/s resten av året. Dette er noe høyere enn den beregnede 5-persentilen for sommersesongen, og litt lavere enn 5-persentilen for vintersesongen.

Vurdering

Naturmiljø

Berggrunnen domineres av tungt forvitrende bergarter og tilsier ikke at det skal være spesielt rik vegetasjon i utbyggingsområdet. Det er innslag av kalkholdig grunn i øvre del av nedbørfeltet, men det synes ikke som dette påvirker vegetasjonen i tiltaksområdet i særlig grad.

I følge Artskart er det er påvist få rødlistearter i influensområdet. Dette begrenser seg til eldre og lite presise stedfestede registreringer av alm (NT) og engbakkesøte (NT). Swecos egen befaring påviste videre oter (VU) i influensområdet. Alle de innsamlede kryptogamene er vanlige og vidt utbredte i Norge. Av de registrerte fuktighetskrevende moseartene forekommer bekkelundmose og stripefoldmose spredt i Nordland. Det ble videre registrert en torvmoseart. De fleste norske torvmosene har utbredelse eller hovedutbredelse i våtmarkssystemer, og flere av disse er sjeldne for Nordland. På fuktige bergvegger i kløfta ble det registrert trivielle arter. Av disse fremheves bergpolstermose, krusknausing og kølleåmemose da disse er mindre vanlig forekommende i fylket. Når det gjelder lavararter, finnes det for putesaltlav relativt få registreringer i Nord-Norge.

Når det gjelder naturtyper danner Vistenfjorden et spesielt dypt fjordområde, hvor blant annet stagnerende gammelt sjøvann under ferskvann er biologisk interessant. Vistenfjorden er en av flere fjorder som blir vurdert i forbindelse med marint vern. Fylkesmannen sendte 21.01.16 et utkast til verneplan til gjennomgang og godkjenning hos Miljødirektoratet, før det skal gjennomføres en offentlig høring trolig til våren. Det vises her til vår [internettside](#) om Vistenfjorden marine verneområde. Det foreligger midlertidige retningslinjene fra 2005 for behandling av saker som kan berøre kandidatområder til plan for marine beskyttede områder. Av disse følger det at nye aktiviteter som kan føre til varig skade på verneformålene- og verdiene i kandidatområdene skal unngås så langt som mulig. I så måte burde det vært foretatt en vurdering om omsøkte vannkraftutbygging vil medføre endringer i forholdene i Kilvågen.

Sweco har funnet grunnlag for å avgrense en bekkeløftlokalitet med periodevis fossesprøytzone. Ut fra at kløfta er relativt kort og ikke er spesielt velutviklet, og det er lite bratte bergvegger, er den kun gitt lokal verdi (C-område). Vannkraftutbygging som omsøkt vil gi lavere vannføring, som igjen vil påvirke de klimatiske forholdene i bekkeløften og rundt fossen, samt redusere livsbetingelsene for de fuktighetskrevende arter som lever her og langs med elva for øvrig. Konsekvensene vurderes som middels/liten for naturmiljøet.

Landskap og friluftsliv

Fylkesmannen er ikke kjent med at området har spesielle verdier for friluftslivet utover det lokale. Utbyggingen, og da særskilt visuelt påvirkning som følge av betongterskelen ved utløpet av Jakobsdalsvatnet og den reduserte vannføringens visuelle og auditive virkning, vil innvirke på opplevelsen av området i negativ retning. Etter det vi kjenner til innehar ikke området spesielle landskapsmessige verdier som ikke er tilstrekkelig representert i andre deler av regionen eller fylket.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vårbeiter – beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindriftingslovens § 19).

Inntak, terskel, kraftstasjon, adkomstvei og regulering av Jakopdalsvatnet vil kunne medføre negative konsekvenser for reindriften. Mulig at også endret vannføring i elva kan medføre isingsproblematikk. Anleggsfasen vil også medføre forstyrrende aktivitet i området. Særlig må anleggsvirksomhet unngås i kalvingsperioden om våren og tidlig sommer. Forutsatt at det settes vilkår om at det ikke skal foregå anleggsvirksomhet i denne perioden, og at terskel ikke plasseres slik at det hindrer reinens naturlige trekk ved utløpet av Jakopdalsvatnet, vurderer Fylkesmannen at utbyggingen av Kilelva kraftverk vil medføre moderate konsekvenser for reindriften.

NEVERDALSELVA KRAFTVERK – VEFSN

Neverdalselva kraftverk (søker Clemens kraft AS) vil utnytte et 181 meter høyt fall i Neverdalselva mellom kote 224 og kote 43 med utløp tilbake i elva. Vannveien blir boret i en 1200 meter lang tunnel. Middelvannføringen er 840 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2520 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,0 MW og gi en årlig produksjon på omtrent 8,74 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1830 m lang strekning av Neverdalselva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 68 l/s i sommersesongen og 32 l/s resten av året. Dette er på nivå med de beregnede 5-persentilene. Det er ikke planlagt vegatkomst til inntaksområdet, og materiell til byggingen blir fraktet med helikopter.

Vurdering

Naturmiljø

Ved en øy/elveør like oppstrøms inntaket ble det påvist flere middels kalkrevende arter; fjelltistel, gulsildre, blåknapp og den nær truede arten bakkesøte. Dette indikerer noe næringsrik grunn.

Det er påvist fire lokalt viktige naturtyper i influensområdet. Tre av disse, dvs. to bekkekløfter og en fossesprøytzone, er knyttet til vassdraget, mens naturtypen «Sørvendt berg og rasmark» ikke står i sammenheng med elva. Fylkesmannen vil trekke fram funnene av bergpolstermose, krusknausing og skogåmemose. Disse artene, som er kjent forekommende på bergvegger og fuktige berg, er mindre vanlig forekommende i fylket. Også myrtvebladmose er relativt fuktighetskrevende. Denne arten er i følge [Artskart](#) kun registrert ved seks lokaliteter i Nordland.

Reduksjon i vannføringen vil redusere forekomstene av fuktighetskrevende arter i og langs elva. Fylkesmannen er usikker på om den planlagte minstevannføring er av en slik størrelse at det vil forhindre at fuktighetskrevende lav- og mosearter utkonkurreres av mer

tørketålende arter. Artssammensetningen vil trolig endres og mangfoldet kanskje også reduseres. Videre vil vannreduksjonen i elva forringe den øverste bekkekløftlokaliteten og fossesprøytsone i vesentlig grad. Også mesteparten av den nedre bekkekløft vil bli negativt påvirket. Som avbøtende tiltak bør NVE se på muligheten for slipp av vann lengre opp i den nedre bekkekløften.

Samtlige av de tre naturtypelokalitetene som blir direkte berørt av omsøkte tiltak er mindre godt utviklede. Selv om de kun er av C-verdi, representerer de en viss verdi for naturtypenes spennvidde og variasjon som helhet på kommunalt nivå.

Nedstrøms Forsmofossen og den planlagte kraftstasjonen er elva tilgjengelig for oppvandring av anadrom fisk. Elva har vært infisert av *Gyrodactylus salaris*, og har blitt rotenonbehandlet i flere omganger. Laksestammen her har blitt tatt vare på i genbank, og det planlegges utsetting av fisk i elva. Det er videre påvist stasjonær ørret oppstrøms Forsmofossen.

Omsøkte tiltak vil ikke påvirke den anadrome strekningen direkte, men redusert bunndyrproduksjon som følge av mindre vanddekt areal vil kunne resultere i mindre driv av næringsdyr for laksefisk. Produksjonsarealet for stasjonær ørret vil reduseres betraktelig ved en realisering av kraftverksplanene.

Friluftsliv og landskap

Fylkesmannen er ikke kjent med at området har spesielle friluftsjakter utover det lokale. Forsmoen er i lokal sammenheng viktig som utgangspunkt for utfart, blant annet til Laksjorda, jf. [FK00005628](#). Reduksjon i vannføring og etablering av dam vil selvfølgelig virke negativt for brukere av området rundt elva på den berørte strekningen.

Det relativt åpne dallandskapet/fjordlandskapet har lite tekniske inngrep og fremstår med et gjennomgående sterkt naturpreg. Landskapstypen er imidlertid relativt vanlig forekommende i fylket. De største negative virkningene for landskapet vil være i nærsonen.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Jillan-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vår- og vinterbeiter – beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf reindriftingslovens § 19).

De største negative konsekvensene antas å knytte seg til anleggsperioden. Fylkesmannen vurderer at tiltaket har moderate negative konsekvenser for reindrift.

Med hilsen

Guri Adelsten Iversen (e.f.)
fungerende fylkesmann

Tore Vatne
seksjonsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Lurøy kommune

Vefsn kommune

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

Brønnøy kommune

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt v/ Torstein Appfjell

Leirfjord kommune

Nesna kommune

Vevelstad kommune

Miljødirektoratet

Hestmannen / Strandtindene reinbeitedistrikt v/ Kjell Gaup

Røssåga / Toven reinbeitedistrikt v/ Helge Anti

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad (miljø)
Magne Haukås (reindrift)
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no

Tlf:
Vår ref: 2015/4108
Deres ref: 201300040 -16
Vår dato: 20.06.2016
Deres dato: 18.03.2016
Arkivkode: 561

Uttalelse til syv søknader om konsesjon for vannkraftverk - Beiarn

Fylkesmannen viser til høring datert 18.03.16 av syv søknader om konsesjon for bygging av vannkraftverk i Beiarn kommune.

Norge har gjennom EUs fornybardirektiv forpliktet seg til å øke andelen av fornybar energi til 67,5 prosent i 2020. Sverige og Norge har et felles mål om å bygge ut ny kraftproduksjon med fornybare energikilder som skal utgjøre 26,4 TWh innen 2020. Regional plan om små vannkraftverk i Nordland følger opp denne visjonen med en målsetning om utbygging av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh innen år 2025.

Dette er en samlet uttalelse fra Fylkesmannen til forelagte konsesjonssøknader. Konklusjonene gjengis i følgende tabell:

Kraftverk	Konsekvenser	Sentrale tema	FMs vurdering
Høgforsen	Store	Nasjonalt laksevassdrag	Innsigelse
Bruforsen	Store	Nasjonalt laksevassdrag	Innsigelse
Heståga/Troåga	Store	Nasjonalt laksevassdrag	Innsigelse
Savåga	Store	Bekkekløft og reindrift	Innsigelse
Galtåga	Store	Reindrift	Innsigelse
Gamåga	Små	Reindrift	Betinget frarådning
Mårberget	Små	Landskap	Moderat konfliktgrad

Når det gjelder omsøkte tiltak i Beiarnpakken, er det her knyttet store utfordringer til nettkapasitet og -tilgang, noe som igjen er av økonomiske betydning for flere av de planlagte kraftverkene. I følge Nordlandsnett utgjør eksisterende Beiarn trafostasjon og 66 kV-linja store kapasitetsbegrensninger. For øvre deler av Beiardalen er det etter det opplyste kun ledig ca. 10 MW. Videre foreligger det store miljømessige hensyn tilknyttet Beiarelva som nasjonalt laksevassdrag. Etter Fylkesmannens mening forelå det allerede på et tidlig tidspunkt muligheter for NVE til å vurdere om tiltakene var realistiske eller ikke. Vassdragsmyndigheten kan tidlig i prosessen gjøre vurderinger i henhold til vannressursloven § 24 andre ledd bokstav c om å unnlate kunngjøring i de tilfeller det framstår som klart at søknaden må avslås ut fra manglende oppfyllelse av vilkårene i lovens § 25. I følge NVEs egne saksbehandlingsrutiner for småkraftverk av 21.03.12 pkt. 3 første kulepunkt kan søknader som er i åpenbar strid med OEDs retningslinjer for små vannkraftverk eller nasjonale laksevassdrag avslås uten høring. Søknadene om Høgforsen, Bruforsen, Heståga og Troåga kraftverk vil etter vår vurdering falle inn under definisjonen «åpenbar i strid» med nasjonale laksevassdrag, og burde vært avslått.

De syv omsøkte kraftverkene er alle innenfor Saltfjellet reinbeitedistrikt. Det er derfor utarbeidet en rapport som vurderer konsekvenser for reindrifta av det enkelte kraftverk, samt kraftverkernes bidrag til den samlede negative påvirkningen av inngrep i reinbeitedistriktet.

Rapporten beskriver på en grei måte reindriftas generelle bruk av områdene som er omfattet av omsøkte kraftverk. Rapporten konkluderer med at sumvirkningen for reinbeitedistriktet ikke endres «dramatisk» med de nye småkraftprosjektene i Beiarnpakken. Fylkesmannen stiller spørsmål om denne konklusjonen er godt nok begrunnet reindriftsfaglig. Dersom alle de 7 kraftverkene blir utbygd, mener Fylkesmannen at det samlet sett kan få store negative konsekvenser for reinbeitedistriktet. For det første vil utbygging av Galtåga medføre inngrep i et større sammenhengende område med lite menneskelig aktivitet. Veibygging som omsøkt i forbindelse med Savåga og Gamåga, kan videre medføre økt aktivitet inn i viktige reinbeiteområder. Utbygging av 7 kraftverk i Beiardalen medfører 7 anleggsperioder som kan strekke seg over mange år. Dette kommer i tillegg til alle andre anleggsperioder som reinbeitedistriktet vil bli utsatt for de kommende årene. Dette omfatter store samferdselsutbygginger (E6 og Tjernfjellet), en rekke kraftverk, hyttebygging, masseuttak mm.

Her er særlig utvinning av Nasa kvartsuttak og Kvitberget dolomittbrudd omfattende inngrep som medfører anleggsaktiviteter som vil pågå i mange tiår. Spesielt vil Fylkesmannen påpeke at da Nasa kvartsuttak ble godkjent, er det åpnet for et så stort inngrep at det vil endre det totale grunnlaget for bærekraftig reindrift i Saltfjellet reinbeitedistrikt. Andre geografiske områder i reinbeitedistriktet får større verdi som beite- og driftsområder. Det medfører videre at reinbeitedistriktet er enda mer sårbart for inngrep andre steder, som f.eks. de omsøkte kraftverkene i Beiarn.

Vi stiller også spørsmål ved utredningens bruk av begrepet «sentrale» kalvingsområder. I rapporten er det en figur (3-1) hvor disse områdene er avmerket. Det er imidlertid ikke forklart hvilken reindriftsfaglig begrunnelse som ligger til grunn for denne avgrensingen, eller hvordan det skal forstås. Riktignok stemmer det at dette er kalvingsområder, men det forekommer også kalving utenfor denne avgrensingen. Beiteområder i forbindelse med kalving vil også, avhengig av snø- og temperaturforhold, være utenfor disse avmerkede områdene. Det er også stor forskjell på rapportens avgrensing av «sentrale kalvingsområder», og kalvingsområdene som er avmerket på reindriftas arealbrukskart. Utredningen burde drøftet og forklart avgrensningen av disse «sentrale» kalvingsområdene. Fylkesmannen kan ikke gå god for den reindriftsfaglige begrunnelsen for det som her er gjort. Det er også med på å svekke den faglige tilliten til utredningsarbeidet.

HØGFORSEN KRAFTVERK

Høgforsen kraftverk (søker Beiarkraft AS) vil utnytte et fall på 23 meter i Beiarelva med inntaket på kote 70 og kraftstasjon på kote 47. Vannveien vil bestå av sprengt sjakt, tunnel og nedgravde rør og får en lengde på 250 meter. Det er behov for ca. 670 meter ny vei til inntak og kraftstasjonen. Middelvannføringa er beregnet til 15,6 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 25,8 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,9 MW og etter planen gi en gjennomsnittlig årlig produksjon på ca. 16,8 GWh. Utbygginga vil føre til redusert vannføring på en ca. 250 meter lang strekning av Beiarelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 5,8 m³/s om sommeren og 0,32 m³/s om vinteren.

Innsigelse

Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland

innsigelse til søknad om bygging av Høgforsen kraftverk. Innsigelsen begrunnes ut fra hensynet til anadrom laksefisk og Beiarelva som nasjonalt laksevasdrag.

Begrunnelse

Demninger, reguleringer og endring av både fordeling og mengde vann påvirker økosystemet, friluftsliv og andre brukerinteresser. Ikke alle virkninger er nødvendigvis negative, men i de fleste fillene blir vassdragsnaturen merkbart påvirket av våre tradisjonelt utformede reguleringer og vannkraftanlegg. Beiarelva er et nasjonalt laksevasdrag, og det er gjennom St.prp. nr. 32 (2006-2007) om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevasdrag og laksefjorder innført et beskyttelsesregime for disse lokalitetene. Vassdraget er berørt av reguleringer, og da først om fremst overføringen i forbindelse med Storglomfjordutbyggingen, men har likevel fortsatt stort potensial for lakseproduksjon. Vanntemperaturene har blitt noe høyere i vassdraget etter at øvre deler av feltet ble fraført. Deler av Beiarvassdraget inngår i verneplan for vassdrag.

Dagens anadrome strekning i hovedelven strekker seg opp til Høgforsen ca. 25 km fra utløpet i Beiarnfjorden. Samlet produktivt areal på denne strekningen er beregnet til 1,16 mill. m². Laks, sjørret og sjørøye benytter også flere sideelver som gyte- og oppvekstområder. De gamle laksetrappene mellom Høgforsen og Klipa har ikke fungert etter intensjonen, og Høgforsen defineres som vandringshinder pr. i dag. Den potensielle anadrome strekningen går videre 35 km opp til foss ved Leiråmo. Det er i St.prp. nr. 32 (2006-2007) eksplisitt uttalt at situasjonen for villaksen innebærer at leveområdene i vassdragene ikke bør reduseres, men snarere øke i utbredelse. Herunder vil bygging av fisketrapper eller restaurering/ ombygging av eksisterende fisketrapper kunne være aktuelt som kompensierende tiltak for negative effekter av vassdragsreguleringer eller aktuelt for å utvide laksens leveområder. Retningslinjene i tabell 6.1 gjelder for selve vannstrengen og for de deler av nedbørsfeltet der de aktuelle tiltakene kan ha innvirkning på laksebestanden. En vil ut fra dette måtte legge til grunn at beskyttelsesregimet gitt gjennom St.prp. nr. 32 (2006-2007) også må gjelde for Beiarvassdraget oppstrøms dagens vandringshinder. Fylkesmannen påpeker at hele strekningen opp til Leiråmo er definert som anadrom strekning i Lakserregisteret.

Som følge av påvist smitte av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i 1981 ble det gjennomført rotenonbehandling av vassdraget i 1994. Beiarelva ble i 2001 friskmeldt. Fangstene av både laks og sjørret har hatt en klar negativ utvikling i Beiarvassdraget de siste årene, med unntak av for laksen i 2015. Bestandssituasjonen for sjørøya er kritisk og sannsynligvis tapt.

Siden 2001 har det i gjennomsnitt blitt fanget i underkant av 800 laks per år i Beiarelva. Drivtelling av gytefisk i Beiarelva, samt lakseførende sideelver, viste i 2015 at det var totalt 935 laks i vassdraget (Kanstad-Hanssen et al. 2016). Antallet er det høyeste siden tellingen ble påbegynt, og var tilstrekkelig for å oppnå gytebestandsmålet. Dette til forskjell fra foregående år hvor måloppnåelsen var 81 prosent (Kanstad-Hanssen et al. 2015).

Når det gjelder sjørretfangstene har disse avtatt fra 2001 fram til 2008. Fra 2008 og fram til dags dato er det gjennomsnittlig fanget 730 sjørret årlig. Ved drivtellingen i 2015 ble det registrert 2243 sjørret i elva (Kanstad-Hanssen et al. 2016) mot 4257 sjørret året før (Kanstad-Hanssen et al. 2015).

Det har, med unntak av årene 2000-2004, vært lave fangster av sjørøye i hele perioden fra begynnelsen av 90-tallet og fram til i fjor. I 2008 ble sjørøya fredet for fiske, og kun et fåtall

individer i gytefisktellingerne i perioden tilsier at bestanden er marginalisert eller muligens tapt.

Egnetheten til den øvre delen av Beiarelva som gyte- og oppvekstområde for laks har de senere år blitt undersøkt, bl.a. annet gjennom bonitering og utplanting av lakserogn med påfølgende yngel-/ungfiskundersøkelser. Tidligere vurderinger av øvre deler av Beiarelva egnethet for laks (bl.a. Halvorsen 2000) viser at strekningen ovenfor dagens lakseførende strekning har en del gyteområder, men mer begrenset oppvekstareal for laks og ørret. Dette kan tilskrives at elva på store strekninger er stilleflytende og består av sand- og grusbunn. I øvre deler forekommer det imidlertid grovere substrat, men her har finere partikler i stor grad tettet igjen hulrommene. I tillegg er den lave vanntemperaturen utfordrende med tanke på fiskeproduksjon. Temperaturene i øvre deler av Beiarelva har imidlertid blitt noe høyere som følge av reguleringen, og vil således være mer gunstig for produksjon av laks og ørret. Forsøkene med utplantingen av lakserogn ovenfor Klipa har så langt ikke vært særlig vellykket (Moen 2008). Dette tiltaket er imidlertid fortsatt på et tidlig stadium, og vil kunne utvikles i takt med ny og bedre kunnskap om elva og evt. restaurering av laksetrappene.

Ny habitatkartlegging av Beiarelva med sideelver opp til Leiråmoen ble gjennomført i 2015 (Hellen et al. 2016). Skjulmålinger ble utført totalt 73 steder i vassdraget. Rådgivende Biologer As har basert på habitatkartleggingen beregnet en potensiell smoltproduksjon på 152.000 smolt. Basert på andre begrensninger for smoltproduksjonen enn habitatforhold, herunder temperaturforhold og silt- og leiretransport, antar Hellen et al. (2016) en total smoltproduksjon for vassdraget på 104.000, hvorav 80.000 smolt er forventet å bli produsert på dagens anadrome strekning. En utbedring av eksisterende trapper eller bygging av nye trapper mellom Høgforsen og Klipa vil ut fra dette grovt sett kunne gi en økning i smoltproduksjonen på 30 %.

På dagens ikke-anadrome del av Beiarelva er det relativt mange potensielle gyteområder (Hellen et al. 2016). I øvre del av er det noe lenger avstand mellom gyteområdene enn det som er regnet som optimalt.

Det er til en viss grad kontrast mellom tidligere vurderinger og Rådgivende Biologer As' vurdering av egnetheten til øvre deler av Beiarelva som gyte- og oppvekstområde for laks. Dette er imidlertid ikke helt uventet ettersom man her baserer seg på en teoretisk tilnærming, og at den viktigste måleparameteren, nemlig laks, ikke er til stede i denne delen av vassdraget i dag.

For å få mer kunnskap om produksjonsforholdene for laks på elvestrekningene i øvre deler av Beiarelva ble det i 2015 fanget 43 opphavkontrollerte stamlaks på dagens anadrome strekning som ble satt ut på ulike lokaliteter i Beiarelva ovenfor de ikke fungerende fisketrappene i Høgforsen-Bruforsen. Det er planer om tilsvarende fangst og utsetting av stamlaks inneværende år. Utsettingene av stamlaks vil bli fulgt opp med yngel- og ungfiskundersøkelser på de aktuelle gyteområdene.

Fisk

Planlagte kraftverk vil medføre reduksjon i vannføring på ca. 30 meter av dagens anadrome strekning. Dette området er etter det opplyste ikke et gyteområde, men kan fungere som oppvekstområde for laks og ørret.

Ulike vandringshinder og forskjell mellom vannføring nedstrøms og oppstrøms kraftverket vil kunne innvirke på framtidig oppvandring. Det er videre kjent fra tidligere at demninger og kraftverksinntak har skapt passeringsproblemer og hindret nedvandrende fisk selv om det ble sluppet betydelige vannmengder. Passering gjennom turbiner kan gi stor smoltdødelighet (bl.a. Arnekleiv og Rønning 2006). Fisken kan bli drept i inntaket, i turbinene og i kraftverksutløpet. Omfang av dødelighet og skader er påvirket av turbiner. Videre vil det kunne oppstå nøling hos fisk under utvandringen. Nølede nedvandring over terskler kan tilskrives flere fysiske forhold som varierer med konstruksjonen av tersklene og øvrige omgivelser. Raskt akselererende vannhastighet, skarpe kontraster mellom lys og mørke, minkende areal og vannvolum i kombinasjon med akselererende vannhastighet, visuelle oppfatninger av terskelen hos fisk og trykk- og lydbølger som genereres av tekniske innretninger ved passasjepunktet er forhold som kan medvirke til nøling hos nedvandrende fisk.

Kraftverktutbygging som omsøkt vil kunne vanskeliggjøre realiseringen av utvidelse av den anadrome strekningen. Det vil blant annet bli vanskelig å utforme målrettede avbøtende tiltak slik som alternativ til ruten gjennom turbinene. Det foreligger naturlig nok heller ingen data for beregning av tidspunkt for smoltutvandringen til bruk for sikring av trygg, alternativ rute i denne perioden. Videre vil kraftinntaket og turbinene kunne skape utfordringer for evt. framtidig utgytt laks på vei nedover elva igjen.

Det finnes en rekke tiltak som er mulig å sette i verk for å begrense inngangen av smolt inn i kraftverket. Selv ved bruk av Kaplanturbiner og foreslåtte avbøtende tiltak, som i utgangspunktet er fornuftige valg for å redusere potensielt skadeomfang, svarer ikke disse for den usikkerheten omkring omsøkt tiltaks virkning på eventuell utvidelse av anadrom strekning. Det er usikkert hvordan en eventuell framtidig laksetrapp vil måtte utformes, og i så fall om denne er forenelig med vannkraftverket i Høgforsen. Dersom det ved et senere tidspunkt skulle bli aktuelt å etablere en trygg vandringsrute er det, selv med ulike tiltak for å lede fisken, likevel ingen garanti for at fisken velger denne.

I spørsmålet om å tillate tiltak i nasjonale laksevassdrag og nasjonal laksefjorder er det rettslige utgangspunktet lov av 15.05.92 om laksefisk og innlandsfisk mv. § 7a:

«Når det treffes vedtak eller gjennomføres tiltak som kan påvirke laksens levevilkår, skal de særskilte hensyn som følger av Stortingets vedtak om nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder legges til grunn. I disse områdene skal laksen sikres en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep».

Ved tiltak etter vannressursloven skal beskyttelsen ivaretas med hjemmel i denne lov. I spørsmålet om omsøkte utbygging medfører «nevneverdig skade» må en se hen til beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i St.prp. nr. 32 (2006-2007) punkt 6.1. Proposisjonen gir kun begrenset veiledning i spørsmålet om hva som ansees som nevneverdig skade. Den alminnelige språkforståelse tilsier at ordlyden «nevneverdig» dreier seg om noe som det er verdt å nevne. Det vil si at det skal lite til for at et forhold er av betydning. Fylkesmannen kjenner ikke til rettspraksis som er direkte overførbar til nærværende sak. Til benyttet kriterium «nevneverdig» kom imidlertid Norges Høyesterett i sak 1998-12-22 om forurensningsloven § 8 fram til at grensen var overskredet selv om skaden var svært liten, og presiserte at «ordlyden angir en lav terskel», jfr. Rt. 1998 s. 2011. Høyesteretts tolkning av ordlyden «nevneverdig» er etter vår vurdering overførbar til vurderingen om hvorvidt utbygging av Høgforsen kraftverk bør tillates. Ettersom man i

beskyttelsesregimet opererer med en lav terskel for skade, vurderer Fylkesmannen at selv en liten negativ konsekvens for laksen i Beiarelva vil overstige «nevneverdig».

Fylkesmannen finner det faglig sett vanskelig å konkludere om influensområdet til Høgforsen kraftverk vil få betydning som oppholds- og produksjonsområder ved eventuell utvidelse av anadrom del i vassdraget. Gitt at områdene oppstrøms Høgforsen tas i bruk av laksen, vil det ikke kunne utelukkes at anadrom fisk blir nevneverdig negativt berørt gjennom utfordringer knyttet til migrasjon. Videre vil den negative berørte minstevannføringsstrekningen kunne ha en viss betydning som oppvekstområde av laks og sjøørret i dag.

All den tid det ikke er sannsynliggjort at kraftverket kan etableres uten nevneverdig skade for laksens nåværende og framtidige bruk av elva, er det Fylkesmannens vurdering at tiltaket ikke kan etableres i et nasjonalt laksevassdrag. Det vises i denne sammenheng til St.prp. 32 som tilsier at vassdragstiltak ikke kan gjennomføres når det fører til endring av naturlig vannføring, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning som er av nevneverdig negativ betydning for laksen.

Friluftsliv

Det er åpenbart at Høgforsen og Bruforsen er viktige landskapselement, og at området rundt disse er attraktive for allmennheten. Spesielt har østsiden av elva på denne strekningen god tilgjengelighet, og det forekommer tydelige stier og turveger i området. Det her aktuelle området er ikke kartlagt i forbindelse med friluftslivskartleggingen, noe Fylkesmannen anser som en klar svakhet. I hvilken grad området brukes av andre enn lokalbefolkningen er uvisst, men vi legger til grunn at fisketurismen tilknyttet Beiarelva også generer en del ferdsel i områdene rundt fossene. Det er derfor mye som tyder på at også personer som ikke er lokale bruker området. Fylkesmannen vil videre anta at det her ligger et stort potensiale i videreutvikling av friluftsliv, naturbasert reiseliv og fisketurisme tilknyttet vassdraget. Utbygging av kraftverk her vil i så måte være i sterk konflikt med allmenne hensyn og et framtidig naturbasert reiseliv.

Reindriftfaglige merknader

Beiardalen der kraftverket er planlagt, brukes store deler av året til reinbeite av større og mindre flokker. Ingen av reindrifas særverdiområder vil bli direkte påvirket av de fysiske inngrepene. Fylkesmannen er her enig med reindriftrapporens konklusjon om at konsekvensene av kraftverket for reindrifta vil bli størst i anleggsperioden. Samlet sett vurderer vi at konsekvensene av Høgforsen kraftverk er moderate for reindrifta.

BRUFORSEN KRAFTVERK

Bruforsen kraftverk (søker Beiarkraft AS) vil utnytte et fall på 30 meter i Beiarelva fra kote 104 til kote 74. Vannveien utføres som tunnel og nedgravde rør og blir ca. 564 meter lang. Det er behov for 115 meter ny vei fra eksisterende vei til inntaket, og 115 m ny vei fra eksisterende vei til kraftstasjonen. Middelvannføringen er beregnet til 15,6 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 27,3 m³/s. Kraftverket vil få en installert effekt på 6,8 MW og etter planen gi en gjennomsnittlig årlig produksjon på ca. 22 GWh. Utbygginga vil føre til redusert vannføring på en ca. 500 meter lang strekning av Beiarelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 5,8 m³/s om sommeren og 0,32 m³/s om vinteren.

Innsigelse

Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om

innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland innsigelse til søknad om bygging av Bruforsen kraftverk. Innsigelsen begrunnes ut fra hensynet til anadrom laksefisk og Beiarelva som nasjonalt laksevassdrag

For begrunnelse vises det i det vesentlige til vår vurdering av Høgforsen kraftverk. Fylkesmannen påpeker at dette tiltaket også vil berøre et viktig hekkeområde for hønsenhauk ved Kattuglmoen.

Reindriftsfaglige merknader

Området brukes store deler av året til reinbeite av større og mindre flokker. Det er planlagt et inntaksbasseng som vil medføre et 45 daa neddemt område i og utenfor dagens elvestreng. Det er ei trekkleia som krysser elva i dette området, og vi er usikker på hvordan trekkleia vil bli påvirket av inntaksbassenget på vinterstid i forhold til endrede isforhold. Dette er ikke omtalt eller drøftet i reindriftrapporten og er en klar svakhet ved denne. Trekkleier er av stor verdi for reindrifta og er viktig å opprettholde. Reinen må ha mulighet til å bevege seg fritt og trekke naturlig mellom ulike beiteområder, triveselsområder, m.m. Forstyrrelser i reinens naturlige beitetrekk kan føre til unnvikelser som gjør at enkelte beiteområder blir mer belastet, mens andre kan bli mindre brukt. Dersom inntaksbassenget hindrer bruk av trekkleia deler av året, anser vi dette som en betydelig negativ konsekvens for reindrifta. I tillegg vil anleggsperioden medføre negative konsekvenser for reindrifta.

HESTÅGA OG TROÅGA KRAFTVERK

Heståga og Troåga kraftverk (Bearkraft AS) vil utnytte et fall på 319 meter i Heståga og Troåga mellom inntak i Heståga på kote 365 og i Troåga på kote 370 til felles kraftstasjon på kote 46 moh. Fra kraftstasjonen føres vannet ut i Beiarelva. Vannveien blir til sammen 2730 m lang og vil bestå av nedgravde rør. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,8 MW og vil etter planen gi en gjennomsnittlig årlig produksjon på ca. 9,6 GWh. Utbygginga vil føre til redusert vannføring på en ca. 2,3 km lang strekning i Heståga og 1,5 km lang strekning i Troåga. Det er planlagt slipp av minstevannføring i Heståga på 30 l/s om sommeren og 20 l/s om vinteren. I Troåga er det planlagt en minstevannføring på 20 l/s om sommeren og 10 l/s om vinteren.

Innsigelse

Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland innsigelse til søknad om fraføring av vann fra Heståga i forbindelse med Heståga og Troåga kraftverk. Innsigelsen begrunnes ut fra hensynet til anadrom laksefisk og Beiarelva som nasjonalt laksevassdrag.

Begrunnelse

Fylkesmannen registrerer at det er påvist en del lokalt viktige naturtyper i og rundt vassdragene, og at det først og fremst er blandingsskogen og høgstaudebjørkeskogen som blir vesentlig negativt berørt. Videre vil redusert vannføring påvirke fuktighetskrevede flora langs elva og innenfor utforminger av naturtypene bekkekløft og bergvegg, samt fossesprøytsone. Fylkesmannen er enig i at påvirkningen av det terrestriske miljøet vil bli middels negativ.

Når det gjelder det akvatiske miljøet utgjør den anadrome strekningen i Heståga 120 meter. Denne strekningen er hovedsakelig kjent som gyte- og oppvekstområde for sjørret. Den berørte elvestrekningen synes å ha sparsomt med gytégrus. Elfiske på anadrom strekning av

Heståga i 2015 viste lav tetthet av fisk, og da begrenset til årsklassene 2+ og 3+. Selv om strekningen også har potensiale som oppvekstområde for laks, synes ørret fortsatt å ha relativt liten konkurranse fra laks her. Slike sidevassdrag som Heståga kan være av svært viktig betydning for ørret med tanke på den interspesifikke konkurransen med laks, og da særlig på ungfiskstadiet hvor ørretparr prefererer grunnere områder enn nødvendigvis laksunger vil gjøre i de tilfeller disse artene opptrer sammen. Heståga vil ha en viss betydning som oppvekst- og avlastningsområde. Sideelva vil også kunne spille en viktig rolle for produksjon av bunndyr i deler av sesongen.

Fraføring av vann fra Heståga vil berøre Beiarelva på strekningen mellom utløpet av Heståga og utløpet av Troåga noe. Selv om vanntilførselen fra Heståga utgjør en liten andel av vannstrømmen i selve Beiarelva, vil prosjektet medføre redusert vannføringen på i overkant av 500 meter av dagens anadrome strekning. Ser man dette i sammenheng med Høgforsenprosjektet snakker vi her om en tilnærmet 600 meters strekning. Disse forannevnte omsøkte prosjektene vil etter vår vurdering påføre nevneverdig skade for laks og ørret i Beiarelva.

Reindriftfaglige merknader

Området brukes store deler av året til reinbeite av større og mindre flokker. Ingen av reindriftras særverdiområder vil bli direkte påvirket av de fysiske inngrepene i forbindelse med det omsøkte kraftverket. Fylkesmannen støtter reindriftrapportens konklusjon om at konsekvensene for reindrifta vil bli størst i anleggsperioden. Samlet sett vurderer vi at konsekvensene av Heståga og Troåga kartverk er moderate for reindrifta.

SAVÅGA KRAFTVERK

Savåga kraftverk vil utnytte et fall på 260 meter fra inntaket på kote 330 og kraftstasjonen på kote 70. Vannveien er planlagt etablert gjennom en kilometer lang nedgravd rørgate langs vestsiden av Savåga. Det søkes også om å overføre vann fra Gleinåga og Indre Savåga. Middelvannføringen er 1,2 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,5 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,8 MW og gi en årlig produksjon på 13,1 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1550 m lang strekning av Savåga, Gleinåga og Indre Savåga. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 265 l/s fra 1.mai til 30. september og 55 l/s resten av året.

Det er planlagt å oppgradere eksisterende vegnett. Det er i tillegg behov for 200 m ny midlertidig vei inn til overføringen av Indre Savåga, 90 m midlertidig vei til overføringen i Gleinåga og 250 m permanent vei til kraftstasjon.

Innsigelse

Fylkesmannen fremmer ut fra hensynet til nasjonalt viktig bekkekløftmiljø og reindrift innsigelse til søknad om bygging av Savåga kraftverk. Innsigelsen er hjemlet i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6.

Begrunnelse

Naturmiljø

Berggrunnen består i hovedsak av næringsrik og lett forvitrende kalkspatmarmor. Forvitringmaterialet i området er fra den stedegne kalkrike berggrunnen, noe som øker potensialet for baserike habitater. Det er også påvist generell høy artsdiversitet her.

Naturtypen «Bekkekløft og bergvegg» er fra før registrert langs Savåga, jf. BN00084719. Tidligere er denne lokaliteten vurdert som viktig kalkrik bekkekløft (B-område). Ecofact (Arnesen G. og Nilsen, K. 2012) fant grunnlag for å endre avgrensningen av denne naturtypeforekomsten langs Savåga. Ytre Savåga, som den i Ecofacts rapport blir benevnt som, har tilsvarende verdi som tidligere, men er betydelig redusert i omfang. Elveløpet til Indre Savåga har blitt avgrenset som en svært viktig naturtypelokalitet (verdi A) og huser kalklok (NT) og en rekke andre sjeldne og basekrevende arter. Denne bekkekløften strekker seg over et lengre parti langs elva. Et mindre ospeholt med verdi C ble også avgrenset vest for elva ovenfor bekkekløfta i Ytre Savåga, mens en større lokalitet med høystaude-bjørkeskog i nedre deler av influensområdet ble avgrenset og verdisatt til viktig. Oppstrøms inntaket i Indre Savåga finnes det en rekke forekomster av kalkgrotter, og ekstremt kalkrike bergvegger med ulike eksposisjoner og fuktighetsgrader. Det er ikke usannsynlig at det også på den berørte strekningen forekommer mindre grotter eller at området står i sammenheng med slike system.

Det er registrert 16 bekkekløfter i Saltenområdet, hvorav seks ligger i Beiarn kommune. Av bekkekløfter i Saltenområdet er det kun tre andre lokaliteter som er av A-verdi. Samtlige av disse ligger i nabokommunen Saltdal. Selv om samtlige av disse ligger over kalkrikholdig grunn, skiller de seg noe fra hverandre med tanke på vegetasjon (kalklok og andre svært basekrevende arter er kun registrert i Indre Savåga), utforming og eksposisjon mv..

Området rundt Indre og Ytre Savåga vurderes å være viktig for biologisk mangfold. En realisering av utbyggingsplanene vil føre til en betydelig reduksjon av vannføringen i deler av Indre og Ytre Savåga samt Gleinåga. Dette vil påvirke de fuktkrevende systemene langs elvene, som de mindre sonene som mottar fossesprut eller blir overrislet og bekkekløftmiljøene med høyere luftfuktighet. I tillegg vil det akvatiske miljøet bli skadelidende, og det er fullt mulig at vannføringsreduksjon og vannvei vil kunne berøre grotter i området.

Etter Fylkesmannens vurdering er det sentralt for måloppnåelsen i nml. § 4 at spennvidden innenfor naturtypen ivaretas. For å dekke denne variasjonen kreves det at en forholdsvis høy andel av bekkekløfter skjermes mot utbygging. I denne sammenheng utgjør Indre Savåga, for så vidt i sammenheng med lokaliteten i Ytre Savåga, et viktig bidrag. Fylkesmannen vurderer etter dette at fordelene ved tiltaket ikke overstiger skader og ulemper på naturmiljøet. Det fremmes derfor innsigelse på bakgrunn av dette.

Reindrift

Den reindriftsfaglige delen av innsigelsen begrunnes ut fra den samlede belastningen for reinbeitedistriktet i form av både inngrep i reinbeiteområder og mange planlagte anleggsperioder som gir store forstyrrelser for rein og vanskeliggjør bærekraftig reindrift.

Det er særlig inngrepene i forbindelse med overføringene fra Indre Savåga og Gleinåga som vil få negative konsekvenser for reindriften, men også veibygging og oppgradering av dagens traktorveier vil kunne få betydelige negative konsekvenser for reindriften i form av økt ferdsel inn i området. Anleggsperioden vil også medføre negative konsekvenser for reindriften.

Området brukes store deler av året til reinbeiter. Nord og øst for tiltaksområdet er det også kalvingsområder. Det forekommer også kalving i området hvor det er planlagt inntak og rørgate fra Indre Savåga og Gleinåga. Dette området brukes også mye som beiteland i tiden

før og etter kalving. Terrengtet er her sørvendt, og snøen tiner tidlig slik at det blir gode beiteforhold.

GALTÅGA KRAFTVERK

Galtåga kraftverk vil utnytte et fall på 337 meter mellom kote 343 og kote 6. Vannveien er planlagt langs sørsiden av Galtåga som en 770 meter lang nedgravd rørgate, 310 meter boret sjakt og utløp i 340 meter tunnel. Middelvannføringen er 1,03 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,82 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,9 MW og gi en årlig produksjon på 15,6 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1500 meter lang strekning av Galtåga. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 100 l/s fra 1. mai til 30. september og 20 l/s resten av året.

Innsigelse

Av hensyn til reindrift fremmer Fylkesmannen med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av Galtåga kraftverk. Innsigelsen begrunnes med at området er ett av få gjenværende områder i reinbeitedistriktet som er uberørt og samtidig er skjermet fra menneskelig aktivitet.

Begrunnelse

Reindrift

Dette er områder som er av særlig høy verdi og viktig å bevare uberørte. Utredningen av konsekvenser for reindrift konkluderer også med at Galtåga er det kraftverket av de syv omsøkte kraftverkene som vil få størst negative konsekvenser for reindriften. Videre er området del av reindriften kalvingsområder.

Området brukes store deler av året til reinbeiter, også som kalvingsområde. Det er del av et større sammenhengende urørt område, og i Galtådalen er det heller ingen menneskelig aktivitet da området er vanskelig tilgjengelig. Sammenhengende urørte områder uten menneskelig aktivitet er svært viktig for reindriften ettersom reinen her kan finne beiter. Slike områder blir det stadig færre av, eller de krymper på grunn av en rekke ulike utbygginger og økt bruk av utmark og fjellområder til friluftsliv og sport.

Av inngrep, er det først og fremst inntaksdam, sperredam og rørgate som vil medføre negative konsekvenser for reindriften. Utover dette vil også anleggsperioden medføre negative konsekvenser.

Miljøfaglige merknader

Det forventes en middels negativ påvirkning av naturmangfoldet i området. Berggrunnen i selve prosjektområdet består av marmor og granitt. Området har relativt høy verdi for naturmangfold. Det er i her registrert flere naturtyper og en del interessant og kalkkrevende flora. Den nær truede lavarten olivenlav er registrert på barken av selje. Denne arten forekommer spredt i Nord-Norge. Det er imidlertid få av de mer interessante lav- og karplantartene som direkte er avhengig av fuktighetstilførsel fra elva. Fosseeng i mindre fossesprutområder forventes å reduseres som følge av redusert vannføring.

Når det gjelder vilt, hekker kongeørn i sørsiden av Galtådalen. Denne hekkelokaliteten ligger under 200 meter fra den berørte elvestrekningen. I anleggsperioden er det grunn til å tro at denne reirplassen vil bli forstyrret og derfor ubenyttet.

Naturtypen «Sørvendt berg og rasmarek» er registrert fra Mulbukta til Galtåga, og er vurdert som viktig. Denne vil i beskjeden grad bli negativt berørt av tiltaket ettersom vannveien vil gå i tunell her og kraftstasjonen vil bli liggende utenfor. Riggområdet ved utløpsområdet i sjø vil være negativt for deler av naturtypen. Vi vurderer ikke at riggområdet vil påvirke rashyppighet og mengden av utrast materiale i området. Også sørvendt berg og rasmarek langs bekken i influensområdet synes i liten grad å bli berørt. Dette gjelder også for lokaliteter med gammel løvskog og i stor grad for høgstaudebjørkeskogen, med unntak av overgangen mellom nedgravd rør og tunell/sjakt.

Naturmangfoldrapporten avdekker videre en bekkekløft som har tilstrekkelig bekkekløft- og bergveggkvaliteter som gjør at den gis lokal verdi. Fuktighetskrevede arter her vil reduseres, og en forventer større innslag av tørketolerante arter. Fylkesmannen påpeker at ettersom berggrunnen inneholder oppløselige bergarter (karbonatbergarter) vil kjemisk forvitring kunne dominere nedbrytningsprosessene og det det kan dannes spesielle karstformer. Deler av Galtåga kan ha dreneringen som foregår underjordisk i sluk og grotter. Området omkring Galtåga nedstrøms Tindvatnet (med Ulegrotta) og den vestlige delen av Seglfjellet ut mot Beiarfjorden synes å være interessante i forbindelse med karstfenomener. Områdene er imidlertid manglende undersøkt. Det vil etter dette være forbundet en viss usikkerhet rundt grotter og karstforekomster og konsekvensene av fraføring av vann fra Galtåga, jf. naturmangfoldloven (nml) § 8. Spørsmålet blir i så måte hvilken vekt føre-var-prinsippet i nml § 9 vil få.

De største negative konsekvensene er knyttet til landskapet. Fylkesmannen er ikke enig i søkers vurdering om at landskapet er av middels verdi. Til dette er det åpne fjordlandskapet med infrastruktur og jordbrukspreg som Beiarfjorden representerer for sjeldent. Selv om denne landskapstypen finnes relativt godt forekommende i Nordland, utpreger kystlandskapet i Beiarfjorden og et godt stykke oppover Galtåga seg ved at dette landskapsrommet er vurdert å oppnå verdien svært viktig og med nasjonal verdi. Store deler av elva er godt synlig fra fjorden, og utgjør åpenbart et sentralt landskapselement. Redusert vannføring vil være negativt på landskapet både i nærsone og i fjernsone, og vil utvilsomt redusere landskapsopplevelsen av fjorden. Landkapskvalitetene alene taler for at vannkraftutbygging her bør unngås.

GAMÅGA KRAFTVERK

Gamåga kraftverk (søker Blåfall AS) vil utnytte et fall på 243 m mellom inntaket på kote 339 og kraftstasjonen på kote 96. Vannveien er planlagt som en 1400 m lang nedgravd rørgate langs nordsiden av Gamåga. Middel vannføringen er 550 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,1 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,0 MW og gi en årlig produksjon på 6,7 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1400 m lang strekning av Gamåga. Det er planlagt slipp av minste vannføring på 66 l/s i perioden 1. mai – 30. september og 52 l/s resten av året.

Vurdering

Naturmiljø

Glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt dominerer berggrunnen i prosjektområdet. I følge Swecos naturfaglige rapport er det forekomst av bekkekløfter og små fossesprutsoner i prosjektområdet. Begge disse naturtypene er dårlig utviklet og har derfor liten verdi (C-verdi). Vegetasjonen rundt den øverste fossen påvirkes av fossesprøyt. Området er imidlertid åpent med lite skog og vil på grunn av sin vest-sørvestlige eksposisjon

ha en høy solinnstråling. Flere typiske arter for bergvegger ble påvist her, bl.a. bergpolstermose som kun er kjent sparsomt forekommende i fylket. Kartplantefloraen består av vanlig forekommende arter. Også fuktkrevede lav- og moseartene på steiner nær elva er ordinære.

Gamåga, som også går under navnet Lille Gjeddåga, vurderes som et viktig sidevassdrag som fungerer både som gyte- og oppvekstområde for anadrom fisk, og da spesielt for sjørret og sjørøye. Den berørte strekningen ligger oppstrøms vandringshinder for anadrom fisk. Mølnågas samløp med Gamåga oppstrøms vandringshinderet, og at Gamåga i seg selv har brukbart restfelt fra Kjerringbuskfjellområdet i sør, kan forsvare at det ikke stilles krav om omløpsventil i dette tilfellet. Topografien, vannhastighet og tilsynelatende liten begroing på den berørte strekningen taler, sammen med moderat til mindre rik berggrunn, for at bunndyrproduksjonen er forholdsvis beskjedne og at evertebratsamfunnet sannsynligvis består av trivielle arter.

Utbyggingen av kraftverket vil gi redusert vannføring og påvirke fuktighetskrevede arter, og legge stedvis til rette for endring i vegetasjonen for mer tørketolerante arter. Vi bemerker at slåttemarka ved Forsnes, benevnt som Albertenga, er ansett som viktig, og pr. definisjon utvalgt som naturtype til tross for svak hevd og tegn på gjengroing.

Friluftsliv

Øvre del av rørgaten ligger i et friluftsområde som i hovedsak brukes av lokalbefolkningen. Tiltaket, og da spesielt redusert vannføring i de mange foss- og strykområdene og inntaksdammen, vil forringe opplevelsen av friluftslivsområdet. Konsekvensene for dette tema vurderes som moderate.

Reindrift

Området brukes store deler av året til reinbeiter. I øvre deler av planområdet kan det også forekomme kalving. Det er gode beiteforhold i området, og det brukes særlig fra senhøsten, vinteren og våren. Snøen tiner tidlig i dette området og gir gode beiteforhold på senvinteren og våren.

Fylkesmannen fraråder at det blir gitt konsesjon til Gamåga kraftverk som omsøkt. Dette begrunner vi med den samlede belastningen for reinbeitedistriktet i form av både inngrep i reinbeiteområder og mange planlagte anleggsperioder som gir store forstyrrelser for rein og vanskeliggjør bærekraftig reindrift. Det er særlig inntaksområdet, rørgate og kraftlinje som vil få negative konsekvenser for reindriften. Men også oppgradering av dagens traktor- og skogsbilveier og videre ny vei til inntak, vil kunne få negative konsekvenser for reindriften. Utover dette vil også anleggsperioden medføre negative konsekvenser. Dersom det settes vilkår om at anleggsperioden skal avklares med reinbeitedistriktet, og at ny anleggsvei fjernes og annen vei tilbakeføres til dagens standard, anser vi at Gamåga kraftverk vil få moderate konsekvenser for reindriften.

MÅRBERGET KRAFTVERK

Mårberget kraftverk (søker NGK-Utbygging AS) vil utnytte et fall på 581 meter mellom inntaket på 786 moh. og kraftstasjonen på 205 moh. Vannveien er planlagt med 800 meter lang nedgravd rørgate langs nordsiden av Steinåga og 750 meter tunell. Middelvannføringen er 357 l/s. og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 780 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,81 MW og gi en årlig produksjon på 10,3 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1700 meter lang elvestrekning i Steinåga. Det er

planlagt slipp av minstevannføring på 40 l/s fra 1. mai til 30. september og 15 l/s resten av året. Det er planlagt 170 meter ny permanent vei inn til kraftstasjonen fra eksisterende veg.

Vurdering

Samlet sett synes tiltaket å forårsake moderate virkninger for de fagtema Fylkesmannen har ansvar for.

Naturmiljø

Fylkesmannen er ikke kjent med at Steinåga er viktig eller har potensiale for fisk eller bunndyrsamfunn. De viktigste biologiske verdiene i området er knyttet til vilt som benytter området.

Det ble kun påvist funnet sparsomme og trivielle mosesamfunnene i elva (Arnesen og Johansen 2015). I øvre deler av influensområdet renner elva i stor grad over bart fjell og noe løsmasser bestående av skredmateriale. Vegetasjonen er her meget sparsom. Selv om området ikke er befart til fots, er det i tilstrekkelig grad synliggjort at området sannsynligvis har lav verdi med tanke på biologisk mangfold. Reduksjon av vannføringen vil antagelig ha en negativ effekt på områder med fuktighetskrevede kryptogamer. Her nevnes bl.a. en liten foss med en kulp ved kote 220.

Vanlig sotbeger og bakkeløk, begge nær truet i Norsk rødliste for arter 2015, er påvist i influensområdet. Vanlig sotbeger forekommer spredt i fylket, mens bakkeløk har sin utbredelse i kanter av kulturlandskap sør og vest i landet. Bakkeløk (eller Bendelløk) er muligens en gammel kulturplante, og ble av Ecofact påvist langs Steinåga fra samløp med Beiarelva og opp til kote 470. Rørgatetråseen vil sannsynligvis medføre tap av individer av arten. Fylkesmannen registrerer at rørgatetråseen ikke er befart i sin helhet ettersom prosjektet er endret etter at Ecofacts befaringer ble utført.

En eventuell realisering av kraftprosjektet vil medføre bortfall av ca. 2,4 km² villmarkspreget område. Dette er i seg selv uheldig, men gitt det begrensede innsynet til elva fra store deler av dalen, og at inntaksområdet ligger lite synlig fra Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, vurderer vi virkningene av utbyggingen til å være middels.

Reindrif

Området brukes store deler av året til reinbeiter. Av inngrep er det rørgata som vil kunne få negative konsekvenser for reindrif. Inntaksområdet vil hovedsakelig medføre negative konsekvenser i anleggsperioden. Dersom det settes vilkår om at anleggsperioden avklares med reinbeitedistriktet, anser vi at Mårberget kraftverk vil få moderate konsekvenser for reindrif.

Med hilsen

Hill-Marta Solberg

Roar Høgsæt
fylkesmiljøvernssjef

Kopi til:
Miljødirektoratet
Nordland fylkeskommune
Beiarn kommune
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland
Saltfjellet reinbeitedistrikt v/ Per Ole Oskal

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad (miljø)
Magne Haukås (reindrift)
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no

Tlf:

Vår ref: 2016/2386

Deres ref: 201003189-8

Vår dato: 28.07.2016

Deres dato: 31.03.2016

Arkivkode: 561

Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av fire småkraftverk (Sørfoldpakka) – Sørfold og Fauske

Fylkesmannen viser til høring datert 31.03.16 av fire søknader om konsesjon for bygging av vannkraftverk i Sørfold kommune. Fylkesmannen har fått utsatt høringsfrist til 1. august.

Norge har gjennom EUs fornybardirektiv forpliktet seg til å øke andelen av fornybar energi til 67,5 prosent i 2020. Sverige og Norge har et felles mål om å bygge ut ny kraftproduksjon med fornybare energikilder som skal utgjøre 26,4 TWh innen 2020. Regional plan om små vannkraftverk i Nordland følger opp denne visjonen med en målsetning om utbygging av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh innen år 2025.

Dette er en samlet uttalelse fra Fylkesmannen til forelagte konsesjonssøknader. Konklusjonene gjengis i følgende tabell:

Kraftverk	Konsekvenser	Sentrale tema	FMs vurdering
Nevervatn kraftverk	Store	Reindrift, bekkeløft	Innsigelse
Blåmann kraftverk	Store	Reindrift, landskap	Innsigelse
Kobbaskarelva kraftverk	Store	Reindrift, friluftsliv	Innsigelse
Mørsvik kraftverk	Små/middels	Ål	Liten konfliktgrad

Samlet belastning for vassdragsnatur og reindrift

Sørfold, og spesielt den østlige delen av kommunen, er tungt utbygd med vannkraft. Den samlede belastningen på vassdragsnaturen er derfor allerede på et høyt nivå.

Nevervatnet og Blåfjell kraftverk er planlagt å komme i Duokta reinbeitedistrikt og Kobbaskarelva og Mørsvik kraftverk i Stajggo-Håbmer reinbeitedistrikt. Begge disse distriktene er påført store utbygginger i viktige reinbeiteområder – både fra tidligere tider, men også av planlagte tiltak. Kraftutbygginger, større utbedringer av E6, hyttebygging mm. beslaglegger beiteland både direkte og indirekte fordi reinen unnviker slike områder. Anleggsvirksomhet flere steder i utmarka samtidig over år, medfører at reinen ikke får beitero. Videre fører inngrep i beitelandet til at sammenhengende inngrepsfrie områder blir fragmentert og oppstykket. Fragmentering av inngrepsfrie områder er en av de største arealutfordringene til reindriften. Det blir stadig færre slike områder uten inngrep og menneskelig aktivitet som gir reinen ro til å beite uforstyrret.

Rovvilt er en stor og økende utfordring for reinbeitedistriktene. Inngrep i tidligere inngrepsfrie områder reduserer mulighetene for reindriften til å møte disse utfordringene. Ved rovviltangrep

kan det være nødvendig å samle og flytte reinflokken til andre beiteområder. Både anleggsvirksomhet og inngrep kan vanskeliggjøre samling av rein, og det kan bli ekstra utfordrende å holde reinflokken under oppsyn. Dette gir økte tap til rovvilt. Dersom man ikke får samlet sammen og flyttet hele reinflokken, blir den gjenværende reinen svært utsatt for rovviltangrep.

Nevervatnet og Blåmann kraftverk vil, etter Fylkesmannens vurdering, utgjøre en betydelig forverring av den samlede belastningen for Duokta reinbeitedistrikt – og da særlig den samlede belastningen for beiteområdene øst for E6 og til svenskegrensen. Utbygging av en rekke kraftverk med tilhørende infrastruktur har medført store negative konsekvenser i disse områdene. I tillegg er det her gitt konsesjon til flere nye kraftverk som er under bygging eller klar for utbygging.

For Stajggo-Hábmer reinbeitedistrikt er det først og fremst Kobbsskarelva kraftverk som vil ha stor betydning for den samlede belastningen. Det vil i årene fremover være en massiv anleggsvirksomhet i Bonådalen (vest for Kobbsskarelva) i forbindelse med ny E6-trasé. Også videre nordover i distriktet er det planlagt anleggsvirksomhet i forbindelse med E6. Innenfor distriktsgrensene er det allerede bygd ut mange kraftverk, og det er en rekke konsesjonsgitte kraftverk som venter på å bli bygd.

3 av de 4 omsøkte kraftverkene er planlagt i reindriftas flyttlei. Fylkesmannen vil minne om at det i henhold til lov om reindrift § 22 **ikke** er lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene:

«Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av reinen. Reindriftens flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter skjønn ved jordskifteretten, hvis enighet ikke oppnås. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønnet».

Det er ikke lov å hindre bruk av flyttleiene – verken midlertidig eller permanent. Tillatelse til aktivitet som hindrer bruk av flyttlei krever godkjenning fra landbruks- og matdepartementet. Søknad om omlegging av flyttlei skal sendes departementet via Fylkesmannen. Dersom tiltakshaver og reinbeitedistrikt finner løsninger for midlertidig omlegging av flyttlei (for anleggsperioden), behøves ikke søknad om midlertidig omlegging. Uten slik enighet må også søknad om midlertidig omlegging sendes departementet. Det er viktig å være oppmerksom på at det er flyttleias funksjon som er vernet, og ikke bare et konkret begrenset areal eller terrengformasjon.

NEVERVATNET KRAFTVERK

Nevervatnet kraftverk (søker Nevervatnet kraft AS) er planlagt etablert ved overføring etter vassdragsreguleringsloven av elva Kjølvikelva (også benevnt som Stigåga) til Nevervatnet og bygging av Nevervatnet kraftverk i Neverskarelva. Inntakspunktet på kote 503 ligger i Fauske kommune, og er planlagt overført i tunnel til en tilførselsbekk til Nevervatnet. Middelvannføringen i Kjølvikelva er 780 l/s, og planlagt maksimal slukeevne er 1480 l/s. Overføringen av vann berører en elvestrekning på 4700 m. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 90 l/s i sommersesongen og 40 l/s resten av året.

Selve kraftverk vil nyttiggjøre seg av et 276 meter fall fra inntaket på kote 393 til kraftstasjonen på kote 117. Vannveien skal delvis graves ned, delvis gå i tunnel. Middelvannføringen er 1250 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2400 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 5,5 MW og gi en årlig produksjon på 22,4 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 2100 m lang strekning av Neverskarelva. Neverskarelva er underlagt manøvreringsreglementet til Neverskarvatnet reguleringsmagasin, hvor det ikke er krav til minstevannføring i dag.

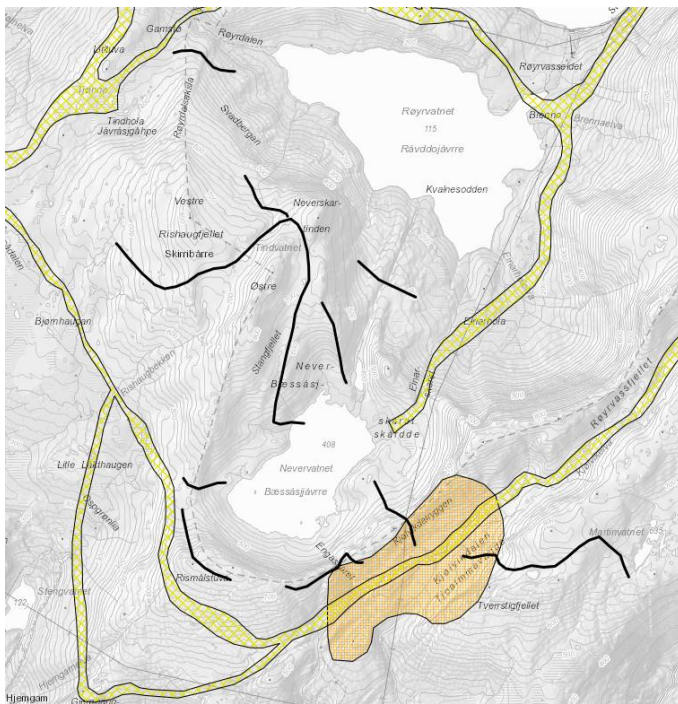
Innsigelse

Av hensyn til reindrift fremmer Fylkesmannen med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av Neverskarvatnet kraftverk. Innsigelsen begrunnes med negative konsekvenser for reindriffts særverdiområder, herunder flytt- og trekkleier, oppsamlingsområde og minimumsbeiter.

Begrunnelse

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Duokta reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høstvinter- og vinterbeiter. Reinbeitedistriktet har avtale om grenseoverskridende beitebruk med Tuorpon sameby. Samebyen bruker områdene på norsk side primært til sommerbeiter. Det er også flere flytt- og trekkleier i tiltaksområdet.

Figur 1 Reindriffts flyttleier er markert med gule polygoner, trekkleier med svarte linjer og oppsamlingsområde med oransje polygon.

Inntakسدemning og -basseng i Kjølvikelva vil komme midt i reindriffts oppsamlingsområde. Det er flere flytt- og trekkleier som leder inn og ut av oppsamlingsområdet. Det er usikkert hvordan inntaksbassenget vil påvirke flyttleia der. Betongdemningen og inntakسدammen vil bli et inngrep i et ellers forholdsvis urørt område (foruten kraftlinja som krysser sør i dalen). I landskapskartleggingen som Nordland fylkeskommune har fått gjennomført, er området hvor

inntakسدammen er planlagt del av et landskapsrom i kategorien «uten bebyggelse og infrastruktur».

Overført vann fra Kjølvelva vil medføre en vesentlig større vannføring fra tunnel og ned til Nevervatnet. På vinterstid kan dette gi utslag i ising, og det er usikkert hva dette vil medføre for trekklei opp og ned fra Kjølvikdalryggen. Økt vannføring vil også kunne medføre ytterligere forverring av isforholdene på selve Nevervatnet og Røyrvatnet. I følge reinbeitedistriktet er det allerede i dag utfordrende for reindriften at isforholdene er endret som følge av tidligere kraftutbygging, noe som gjør det til tider umulig å krysse innsjøene – enten det er på naturlig trekk eller ved flytting. Videre er det i området mellom Nevervatnet og Vatn 393 en trekklei. Endrede isforhold som følge av økt vannføring, og som følge av at Vatn 393 blir inntaksbasseng kan få negative konsekvenser for denne trekkleia.

Rørgate, midlertidig anleggsvei og strømkabel vil gi tap av viktig beiteland i flere år – særlig negativt er dette for vinterbeitene som er minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Også her vil flyttlei og trekklei bli negativt påvirket – i anleggsperioden vil disse være å anse som stengt.

Området øst og sør for Røyrvatnet er i dag lite tilgjengelig. Det er også langt å gå for å komme seg til Nevervatn og Kjølvikdalen – her har reinen store sammenhengende områder med forholdsvis lite inngrep og lite menneskelig aktivitet. Slike områder blir det stadig færre av med økt aktivitet i utmark i form av utbygging og nye former for friluftsliv. Med anleggsvei til sørsiden av Røyrvatnet, vil det både bli enklere å ta seg til denne siden av vatnet, men også videre opp til Nevervatn og Kjølvikdalen. Økt menneskelig aktivitet vil være svært uheldig for reindriften i disse områdene. Disse negative konsekvensene kan unngås ved at det ikke bygges anleggsvei, men at utstyr fraktes med båt over Røyrvatnet.

Fylkesmannen vil vurdere å eventuelt trekke innsigelsen dersom tiltaket tilpasses slik at:

- det ikke hindrer reindriften rett til å flytte rein – midlertidig eller permanent
- inntakسدam i Kjølvikdalen bygges slik at den blir minst mulig synlig (demning), og ikke medfører negative konsekvenser for flyttlei
- det ikke bygges anleggsvei

I tillegg bør det kunne dokumenteres at overføring av vann fra Kjølvelva ikke medfører negative konsekvenser for flytt- og trekkleier ved Nevervatnet, og at muligheten for kryssing av Nevervatnet og Røyrvatnet ikke blir ytterligere vanskeliggjort.

Merknader – miljø og friluftsliv

Naturmiljø

Dette omsøkte tiltaket er det mest konfliktfylte i Sørfoldpakken med tanke på påvirkninger av naturmangfoldet. En utbygging her vil gi negative virkninger for to bekkekløfter. Om redusert vannføring vil påvirke et potensielt underjordisk løp framgår ikke av søknaden og dets dokumenter. Det framkommer kun at «*Neverskarelva går i grunnen til om lag 100 meter før dens utløp i Røyrvatnet*». Om det her er snakk om løp i en grotte eller løp under steinblokker er uvisst, og burde vært avklart i søknaden og naturmangfoldrapporten. Berggrunnen i området tyder imidlertid ikke på at det dreier seg om grottesystem, men dette kan ikke utelukkes.

Dalføret er rimelig intakt og de naturlige økologiske funksjonene er i liten grad forringet, noe som gir grunnlag for en større «bekkekløftavgrensing». Elva går i flere stryk og dels over i fossefall nedenfor kote 190. Dette genererer stedvis fossesprutsoner. I forbindelse med

bekkekløftprosjektet (Klepsland J. T. 2010) ble det innenfor bekkekløftlokaliteten langs nederste del av Stiåga (Stigåga er nedre del av Kjølvikelva) avgrenset en viktig forekomst av høgstaudebjørkeskog i dalsidene. Avgrensingen omfatter den eldre og lite hogstpåvirkete storbregne-høystaude-løvslogen. Naturtypen er dominert av bjørk, men det inngår også noe gråor-heggeskog og større areal utpreget boreal blandingsskog med både bjørk, gråor, selje og rogn. Vegetasjonen er stort sett svært frodig med forholdsvis velutviklet naturskogsstruktur. Dødvedmengden i området er imidlertid relativt lav. Signalarten rustdoggnål (NT) er funnet ved basis av gammel bjørk. Denne arten forekommer relativt sparsomt i fylket. Langs vassdraget inngår moderat base- og luftfuktighetskrevede kryptogamer.

Det er vanskelig å definere hvor mye vann som må gå i elva for å opprettholde tilstrekkelig fuktighet i bekkekløfta. Til tross for at kløfta mottar brukbar restvannføring fra Tverrstigfjellet til Stigåga i perioder på året, vurderes overføring av vann til Nevervatnet å medføre reduksjon av fuktighet i kløfta og muligens skogen, samt at mindre areal vil bli vanndekt. En vil forvente vridning mot mer tørketolerante arter.

Det er registrert ca. 20 bekkekløfter i Salten. I Fauske kommune er naturtypen kun tidligere kjent fra Valffarjohka. Det er store forskjeller mellom kløftene i Stiåga og Valffarjohka, da vegetasjonen og artene langs Valffarjohkas i vesentlig større grad synes å være knyttet til baserik berggrunn og/eller sigevann. Av bekkekløftene i Salten med verdi utover lokal verdi, synes høgstaudeskog hvor bjørk dominerer tresjiktet å være forekommende i underkant av fem av tretten lokaliteter. Dette tilsier at bekkekløften og høgstaudebjørkeskog anses å være av stor regional betydning for ivaretagelsen av naturtypens spennvidde. Dette samsvarer med Klepslands (2010) vurderinger om at lokaliteten vil i noen grad bidra til inndekking av mangler i skogvernet hva gjelder rike skogtyper (høystaudeskog) og internasjonal ansvarstype (bekkekløft).

Fylkesmannen vurderer at overføring av Stigåga (Kjølvikelva) vil medføre store negative konsekvenser for naturmiljøet.

Friluftsliv

Området rundt Røyrvatnet er et svært viktig utfartsområde. Fylkesmannen er enig i vurderingene om friluftslivets verdi, og at en utbygging som omsøkt vil gi middels negativ konsekvens for friluftslivet.

BLÅMANN KRAFTVERK

Blåmann kraftverk (søker Veiski Vannkraft AS) vil utnytte et fall på 200 meter i «Blåmannelva» fra inntaket på 879 moh. til kraftstasjonen på 679 moh. Vannveien vil være 1380 meter nedgravd rørgate. Middelvannføringen er 900 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2100 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,6 MW og gi en årlig produksjon på 10 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1600 m lang strekning av Blåmannelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 100 l/s i månedene august og september. For resten av året er det planlagt slipp av minstevannføring på 10 l/s.

Innsigelse

Av hensyn til reindriftas flyttlei, jfr. reindriftingslovens § 22, og samlet belastning for reindrifta i området, fremmer Fylkesmannen innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av

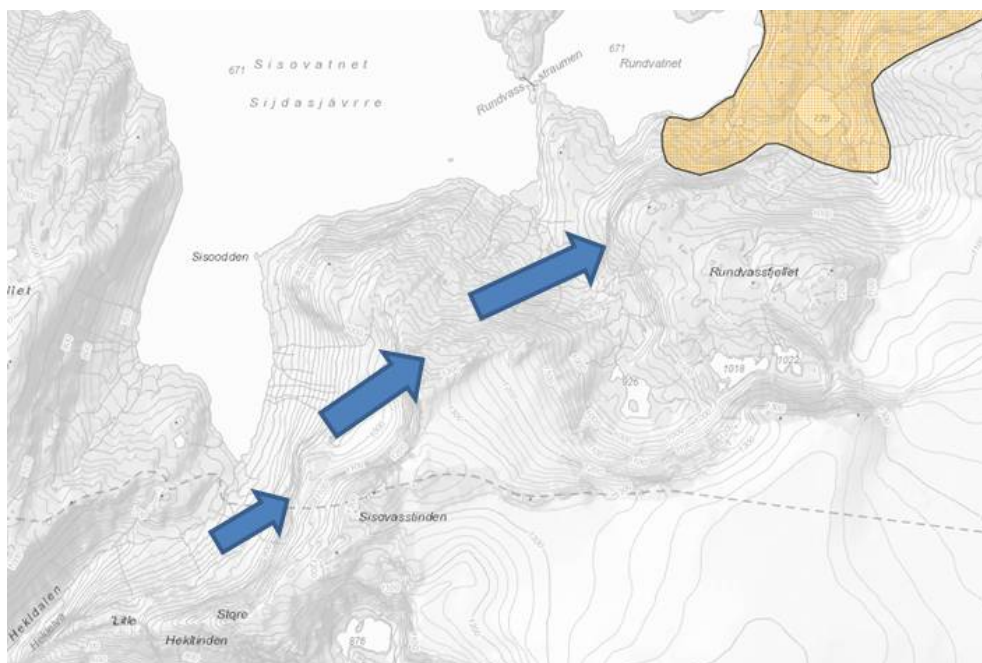
Blåmann kraftverk. Innsigelsen fremmes med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd.

Begrunnelse

Reindrif

Tiltaksområdet er en del av Duokta reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høstvinter- og vinterbeiter. Reinbeitedistriktet har avtale om grenseoverskridende beitebruk med Tuorpon sameby. Samebyen bruker områdene på norsk side primært til sommerbeiter. Samebyen har svært begrenset med slike beiter i høyfjellet, og de er derfor av stor betydning.

Det er også flyttlei i området. Fylkesmannen har vært i kontakt med Duokta reinbeitedistrikt som opplyser at det er flyttlei mellom Hekldalen og Rundvatnet hvor reindrif har oppsamlingsområde. Flyttleia er ikke inntegnet på reindrifas arealbrukskart. Fylkesmannen vurderer ut fra terrenget, at eneste naturlige passasje fra sørvest til oppsamlingsområdet er som skissert i figur 2 (se under). Kraftverk med rørgatetrasé er planlagt på tvers av denne flyttleia.

Figur 2 Flyttleia antydnet med piler mellom Hekldalen og oppsamlingsområde øst for Rundvatnet

Like øst for tiltaksområdet har reindrif oppsamlingsområde – her er det et naturlig avgrenset område som gjør det til et eget område for å samle reinflokken. Oppsamlingsområder er blant reindrifas særverdiområder.

I tillegg til rørgate og kraftstasjon, vil adkomstveien trolig medføre store negative konsekvenser for reindrif i området. En adkomstvei bort til Blåmannsisen vil med stor sannsynlighet øke antall personer som beveger seg bort til, og i dette området i betydelig grad. Å se en isbree på nært hold er attraktivt, men i dag er det et ganske langt stykke å gå for å komme seg inn til breen. En adkomstvei vil gjøre dette mye enklere og raskere. Økt menneskelig aktivitet i dette området vil medføre negative konsekvenser for reindrif – både

for flyttlei, oppsamlingsområde og generelt for beiting i området. Disse negative konsekvensene kan unngås ved at anleggsveien tilbakeføres til natur, eller at det ikke anlegges anleggsvei – men at utstyr fraktes inn med båt over Sisovatnet.

Blåmann kraftverk vil etter Fylkesmannens vurdering samlet sett få store negative konsekvenser for reindrifta. Kraftverket vil få negative konsekvenser for flyttlei, oppsamlingsområde og viktige sommerbeiter. Reindrifta er allerede påført betydelige negative konsekvenser i området som følge av Siso kraftverk med tilhørende infrastruktur, og Veiski kraftverk (som har fått konsesjon for bygging). Den samlede belastningen for reindrifta i området er stor, og dette må være en vesentlig faktor i vurderingen av om Blåmann kraftverk skal få konsesjon eller ikke.

Fylkesmannen vil vurdere å trekke innsigelsen dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke hindrer reindriftras rett til å flytte rein – midlertidig eller permanent, og at det ikke bygges anleggsvei (eventuelt at denne tilbakeføres til natur).

Merknader – landskap, friluftsliv, naturmangfold og samlet belastning

Landskap og friluftsliv

Landskapstypen rundt Sisovatnet, som ligger nær Blåmannsisen, omfatter åpent dallandskap i høyfjellet over skoggrensen med et sterkt innsjøpreg. Landskapstypen er også preget av tekniske inngrep som bygninger, vei- og ledningsnett og regulerte vann. Denne landskapstypen er svært sjelden i Nordland, og finnes kun i fire andre områder i fylket. Fylkesmannen er klar på at landskapet her er av minimum vesentlig regional verdi. Selv om Blåmannprosjektet i seg selv ikke er det vannkraftprosjektet med størst landskapsvirkninger, vil ytterligere utbygging, og da særskilt av smeltevann rundt isbreen, medføre en betydelig økning i den samlede belastning på landskapsrommet her. Ut fra dette vurderer Fylkesmannen konsekvensvurderingen for landskapet i driftsfasen å være noe undervurdert.

Influensområdet er et godt utgangspunkt for turer til både Rago nasjonalpark, Blåmannsisen og Padjelanta nasjonalpark i Sverige. Det aktuelle området ligger akkurat utenfor det avgrensede viktige friluftsområdet «Sisotind-Sisovatn-Veiski-Løyta». Friluftslivskvalitetene henger nøye sammen med landskap. Negative konsekvenser for denne verdien påvirker derfor også friluftslivet. Redusert vannføring i utløpselver, samt nye tekniske inngrep, vil virke negativt for opplevelsen av urørt natur. En forventer at naturlig revegeteringen vil gå seint som følge av kort vekstsesongen i fjellet. I verste fall er det ikke sikkert at området blir fullstendig revegetert.

Det er etter Fylkesmannens syn viktig at et representativt utvalg av uberørte friluftsområder i Nordland ivaretas. Inngrep i form av vei og kraftutbygging vil medføre at vilkårene for det mer villmarkspregede friluftslivet i området blir vesentlig dårligere. Blåmannprosjektet er likevel vesentlig mindre konfliktfyllt for landskap og friluftsliv enn tilfellet var for Veiskiutbyggingen, og gitt konsesjon for Veiskiutbyggingen er det ikke urimelig at vannressursloven § 25 også vil kunne vurderes å være oppfylt i omsøkte tilfelle. Her vil spørsmålet om samlet belastning og tåleterskelen være avgjørende.

Naturmangfold

Utbyggingen vil i moderat grad være konfliktfyllt med tanke på naturmangfoldet. Dette ut fra at det er relativt sparsomt med vegetasjon i området og fraværet av viktige naturtyper. Den nær truede arten isssoleie vil kunne bli negativt berørt som følge av redusert vannføring.

Issoleie er vanlig forekommende i fylket, og er registrert relativt hyppig i områdene rundt Blåmannsisen og Sulitjelmaisen. Tap av forekomstene ved «Blåmannelva» vil i liten grad påvirke bestanden som helhet i regionen.

Samlet belastning i området

Ettersom kraftverket utnytter smeltevann fra Blåmannsisen, vil mesteparten av produksjonen skje i sommersesongen. Etter det opplyste vil bare ca. 16 % være vinterkraft. Fjellområder er generelt svært sårbare for inngrep. I det aktuelle fjellområdet, som allerede har betydelige inngrep, vil naturområder uten eller med få tekniske inngrep ansees å være en knapp ressurs, som det vil være av stor interesse å ivareta. Omsøkte tiltak vil gi ytterligere inngrep i et fjellområde som til tross for eksisterende inngrep fortsatt har verdi, om dog betydelig redusert, for naturmiljø, landskapet, friluftsliv og reindrift.

Området Sisovatn og omegn er tungt utbygd med vannkraft. Siso kraftverk, som ble etablert i 1968, nyttiggjør seg av overføringer fra Løytavatnet i nord og avløpet fra store deler av Blåmannsisen i sør. Videre er det gitt konsesjon til Veiski kraftverk, Fagerbakken kraftverk og Laksåga kraftverk. Sistnevnte ligger hos OED for klagebehandling. I Sulitjelmaområdet, sør for Blåmannsisen, er flere vassdrag utbygd eller overført.

KOBBSKARELVA KRAFTVERK

Kobbskarelva kraftverk (søker Kobbskarelva kraftverk SUS) vil utnytte et fall på 349 m i Kobbskarelva mellom inntaket på kote 564 og kraftstasjonen på kote 215. Vannveien vil være 1450 meter lang, hvorav 310 meter vil være frittliggende rør i dagen og 1140 meter vil være nedgravd rørgate. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på omtrent 1600 m av Kobbskarelva. Middelvannføringen er 248 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 620 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,8 MW og gi en årlig produksjon på 4,3 GWh. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 25 l/s i sommersesongen og 9 l/s resten av året.

Innsigelse

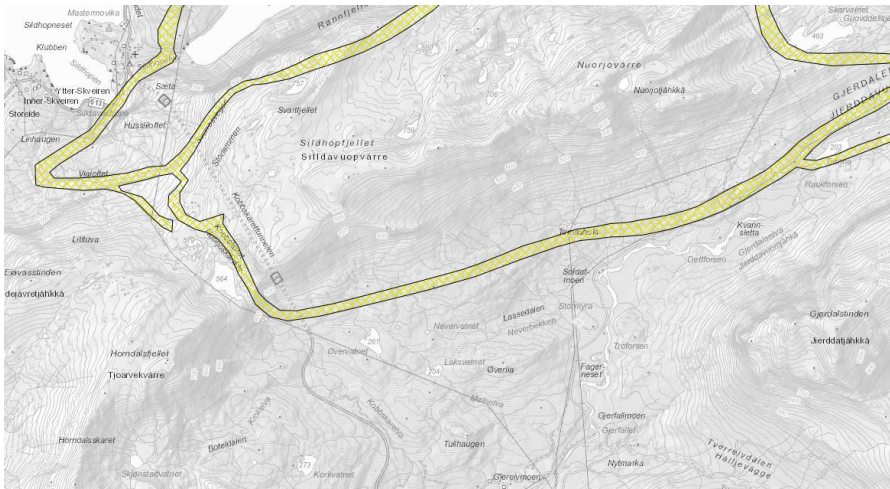
Av hensyn til reindriftas flyttlei i området, jfr. reindriftingslovens § 22, fremmer Fylkesmannen innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av Kobbskarelva kraftverk. Innsigelsen fremmes med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd.

Begrunnelse

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Stajggo-Hábmer reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vår-, sommer- og høstbeiter.

Det er også flyttlei i området. Kobbskaret er en viktig passasje for reindriften både ved naturlig trekk og ved flytting av rein til og fra Gjerdalen. Området er bratt og ulendt med mye ur, og det er begrenset hvor reinen kan bevege seg. En betongdemning og rørgate i dette området vil være svært uheldig. Fylkesmannen vurderer at Kobbskarelva kraftverk som omsøkt vil medføre store negative konsekvenser for reindriften.

Figur 3 Flyttelei gjennom Kobbskardet til og fra Gjerdaalen

Kobbskardet brukes til flytting av rein – hovedsakelig til Gjerdaalen på våren og fra Gjerdaalen på høst-vinteren.

I anleggsperioden anser vi at flytteleia ikke kan brukes, og at den må anses som midlertidig stengt. I driftsfasen er vi usikker på i hvilken grad demning, vanninntak og rørgatetrasé vil forringe flytteleia. Dette vil særlig avhenge av hvor disse plasseres i forhold til flytteleia. Dette må vurderes nærmere gjennom befaring.

Dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke hindrer reindriftas rett til å flytte rein – midlertidig eller permanent, vil Fylkesmannen vurdere å trekke innsigelsen.

Merknader – miljø og friluftsliv

Naturmiljø

Berggrunnen i det aktuelle tiltaks- og influensområdet består av granitt og granodioritt, stedvis forgneiset. Dette er harde og sure bergarter som gir lite grunnlag for kalkrevende arter av karplanter samt moser og lav. Glimmerskifer- og fylittområdene nordvest og sørvest for Kobbskarvatnet vil normalt inneholde mer næring, men disse er kvartsrik (Muorkiskifer) og vil forventelig avgi lite plantenæringsstoffer.

Ecofact konkluderer i rapport 166 (2011) med at det er få biologiske verdier i området. Det er ikke påvist noen rødlistede arter som har permanent tilhold i influensområdet. Området består av trivielle naturtyper og vegetasjonstyper. Fylkesmannen besitter ikke informasjon som skulle tilsi en annen vurdering, og vi vurderer også området til å ha liten biologisk verdi.

Utbyggingen vil føre til redusert vannføring i Kobbskarelva, og vil påvirke forekomsten av trivielle fuktighetskrevende mosearter (krusknausing og ranksnørose) i og i nærheten av elveleiet.

Tidspunktet for befaringen er ikke optimal med tanke på registrering av fugl. Fylkesmannen er, i likhet med konsulentfirmaet, kjent med at det tidligere er observert næringsøkende fjellvåk og haukugle langs Kobbskarelva. Selv om ikke vi har informasjon om hekking i området, kan det ikke utelukkes at artene hekker her. Fylkesmannen påpeker videre at

området rundt skiløypa har hatt, og muligens fortsatt har, verdi for storfugl. Det er ikke usannsynlig at det åpne skogområdet og våtmarkspartiene på nordsiden av elva fungerer som spillplass.

Friluftsliv

Lysløypa i Kobbskaret er registrert som et svært viktig friluftslivsområde. Området benyttes av regionale brukere, og har helt klart regional verdi. Området grenser til Gjerdalen, som er et annet regionalt viktig friluftslivsområde. Korkdalen/Botelvdalen i vest er nok av mer lokal verdi. Ettersom elva er godt synlig fra øst, vil redusert vannføring helt klart gi negative virkninger for landskapet og opplevelsen av dette området.

Lysløypeområdet verdi for friluftsliv tilsier at inngrep bør lokaliseres utenfor. Reduksjon av vannføringen på vinterstid kan utgjøre en utfordring med tanke på etablering av lysløypestrase. Direkte inngrep og eventuelle utfordringer med tanke på lysløypeprepareringen er vesentlig mindre i alternativ 2. Fylkesmannen vurderer dette alternativet som minst konfliktfylt.

MØRSVIK KRAFTVERK

Mørsvik kraftverk (søker Norges Småkraftverk AS) vil utnytte et fall på 57 meter i Mørsvikelva mellom inntaket på 77 moh. og kraftstasjonen på 20 moh. Vannveien vil være 480 meter nedgravd rørgate. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 500 meter lang strekning av Mørsvikelva. Middelvannføringen er 1800 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 3600 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,8 MW og gi en årlig produksjon på 5,7 GWh. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 260 l/s hele året.

Vurdering

Naturmiljø

Mørsvikelva danner etter det opplyste en forholdsvis grunn kløft på den berørte strekningen. Harde og sure gneiser i grunnen gjør ikke området spesielt frodig. Naturverdier direkte knyttet til selve elva ble ikke registrert ved den naturfaglige undersøkelsen. De største verdiene vil i så måte være knyttet til produksjonen i elva.

Sjøørret og laks kan vandre opp ca. en kilometer av Mørsvikelva. Ettersom kraftstasjonen og utslippspunktet ligger oppstrøms anadrom strekning, vil ikke det omsøkte tiltaket være i direkte konflikt med disse hensyn. Fylkesmannen forutsetter at det stilles krav om installering av omløpsventil for å hindre stranding av fisk og rogn ved plutselig stans av anlegget. Videre må det på plass tiltak for å unngå at gassovermettet vann når dammen nedstrøms vandringshinderet.

Det er ikke usannsynlig at ål (VU) vandrer opp vassdraget. Vi deler derfor Bioregs forslag til avbøtende tiltak for ål i form av coandarist og etablering av åleledere forbi kraftstasjonen og inntaket.

Manglende bunnvegetasjon i elva gjør at evertebratproduksjonen ikke er utpreget, og sannsynligheten for å finne rødlistede insekter (døgnfluer, steinfluer, vårfluer og fjærmygg) vurderes som lav. Redusert vannføring gir redusert areal for produksjon av bunndyr.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vår- og høstbeiter. Fylkesmannen anser at de største konsekvensene for reindriften vil være i anleggsfasen. Konsekvensene for reindriften vil etter Fylkesmannens vurdering være minimale i driftsfasen.

Med hilsen

Ola Bjerkaas
fung. fylkesmann

Andreas Sletten
fung. landbruks- og reindriftdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Sørfold kommune
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland
Miljødirektoratet
Nordland fylkeskommune
Duokta reinbeitedistrikt v/ Mats Pavall
Fauske kommune
Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt v/ Per Isak Labba

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad
Magne Haukås (reindrift)
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no
Tlf:
Vår ref: 2014/1062
Deres ref: 201501619
Vår dato: 18.01.2016
Deres dato: 19.10.2015
Arkivkode: 443.1

Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Rabben kraftverk - Rana

Fylkesmannen i Nordland viser til oversendelse datert 19.10.16 angående høring av søknad om konsesjon for bygging av Rabben kraftverk i Rana kommune.

Grønnfjellåga inngår i Samlet plan under prosjekt 65301 Rana (nordoverføringen). Dette prosjektet er plassert i kategori I. Miljødirektoratet har i vedtak av 06.06.14 gitt unntak fra samlet plan for Rabben kraftverk.

Kort om tiltaket

Rabben kraftverk er omsøkt med en installert effekt på 15 MW og beregnet årlig middelproduksjon på 36 GWh. Inntaket er planlagt etablert med en dam med tilhørende inntaksbasseng der laveste regulerte vannstand (LRV) er planlagt til 186 moh. og høyeste regulerte vannstand (HRV) til 189 moh.. Videre er det omsøkt overføring av Silåga og Rabbenbekken. Omsøkte tiltak vil berøre i overkant av en tre km lang elvestrekning av Grønnfjellåga, samt ca. 700 meter av Silåga og ca. 300 meter av Rabbenbekken. Det er planlagt slipp av en minstevannføring nær 5-persentilene for sommer- og vinterhalvåret i Grønnfjellåga og Silåga. Dette tilsvarer henholdsvis 1,00 og 0,07 m³/s i Grønnfjellåga og 0,28 og 0,02 m³/s i Silåga. For Rabbenbekken foreligger det ikke planer om slipp av minstevannføring.

Prosjektet utløser ca. 250 meter permanent vegstrekning, mens andre midlertidige veger er planlagt fjernet. Miljøkraft Nordland har også søkt om tillatelse etter energiloven for bygging og drift av en ca. 6,4 km lang 22 kV jordkabel fra kraftverket og til Ørtfjell transformatorstasjon, men hvor kryssing av Ranaelva er planlagt som luftspenn på ca. 120 meter. I tillegg søkes det om å installere en ny 17 MVA generator og en ny 17 MVA transformator i kraftverket.

Fylkesmannens vurdering

Naturmangfold

Berggrunnen i området er i stor grad næringsrik, noe som gir grunnlag for næringsrik jordsmonn og dermed mer kalkkrevende og frodig vegetasjon. Dette gir et visst potensial for forekomster av flere rødlistede planter langs Grønnfjellåga. Dette gjelder særlig for moser.

Ferskvannsf fauna

Som Sweco påpeker i naturmangfoldrapporten gir bergartene her gunstig forhold for bunndyr og potensielt sjeldne arter. Lite makrovegetasjon (mose og grønnalger), lite død ved, høy strømhastighet og dominans av grovt bunns substrat på den berørte del av vassdraget gir imidlertid dårlige levebetingelser i form av skjul- og næringsgrunnlag.

Ranaelva er et nasjonalt laksevasdrag, og nedre del av Grønfjellåga har gode oppvekstområder. Ved åpning av laksetrappen i Reinforsen vil anadrom fisk kunne nyttiggjøre seg av Grønfjellågas nedre deler og fremtidig oppvandring av anadrom laksefisk vil kunne skje opp til Dunderforsen. Gyte- og oppvekstforholdene på den berørte strekningen er forholdsvis begrenset og overveiende dårlige (Halvorsen 2003). Noen mindre områder har imidlertid egenskaper som gjør dem egnet til gyting og oppvekst.

Ettersom dette vandringshinderet ligger nedstrøms planlagte kraftstasjon og vannutløp, og det er relativt beskjedne bunndyrproduksjon på oppstrøms strekning, vil den lakseførende strekningen i liten grad bli påvirket av eventuell utbygging av Rabben kraftverk. Den begrensede forekomsten av stasjonær ørret på den berørte elvestrekningen vil bli betydelig negativt påvirket. Når dette er sagt har strekningen oppstrøms inntaksmagasinet høyere tetthet av ørret og vesentlig bedre kvalitet som oppvekstområdet enn hva tilfellet er nedstrøms inntaket.

Fugl

Fossefall synes å være den fuglearten som vil bli mest berørt av kraftverksplanene. Arten vil i anleggsperioden sannsynligvis bli utsatt for betydelige forstyrrelser, og da særlig i områdene Merravadet og Henrikforsen. Mest kritisk vil forstyrrelser være i perioden omkring antatt hekking og næringsøk vinterstid ved Merravadet. Mindre vannføringer vil igjen kunne redusere fossefallens mulighet for overvintring.

Ingen sensitive rovfuglearter synes å bli vesentlig berørt av omsøkte tiltak, mens storfugl vil kunne oppleve forstyrrelser i anleggsfasen. Strandsnipe vil trolig i liten grad bli berørt av en reduksjon i vannstanden, men desto mer forstyrret som følge av anleggsarbeidet.

Naturtyper

Dunderforsen er en svært viktig forekomst av «Fossesprøytzone» av moserik utforming. Fossesprøytmiljøet er her relativt velutviklet med forekomst av typiske kravfulle samfunn. I forbindelse med tidligere undersøkelser ble orejamnemose (*Plagiothecium latebricola*) og den sårbare (VU) fossenever (*Lobaria hallii*) påvist her. Den omsøkte utbyggingen vil skje oppstrøms Dunderforsen, og naturtypen her vil således ikke bli berørt. Den nærliggende kalksjøen Tørrtjørnan, som er en utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven, synes heller ikke å bli berørt. Ivaretagelsen av disse naturtypene er en vesentlig forutsetning fra Fylkesmannens side.

Fossesprøytsonen i Henrikforsen vil imidlertid bli negativt berørt av omsøkte tiltak. Dette er en viktig forekomst av naturtypen. Selv om det i begrenset grad er snakk om noen velutviklet foss, danner elva her noe fossesprøyt, og da i første rekke mot bergveggene på sørsiden av elva (fosseberg). Selv om kantskogen rundt fossen er noe uthogd, er lokaliteten vurdert som viktig. Dette fordi det på skrentene på sørsiden forekommer innslag av kalkrike bergveggs- og bergsprekksamfunn av planter og moser.

Merravadet er også registrert med fosserøyk (B-verdi), som i følge Sweco strekker seg ca. 40 meter. De konkluderer med at dette er en «*Helårs fossesprutsone med fosserøyk og bergvegg i kalkrikt område, med klare innslag av marmor og karts, gir grunnlag for grunntypen «kalkfosseberg»»*. Fjellok, svartopp og rynkevier trives i fuktig jord, hvor sistnevnte, sammen med fjellfiol, er relativt kalkkrevende. Videre er en del av moseartene her avhengig av fuktighetstilførsel.

Fosseberg og fosseeng er i Norsk rødliste for naturtyper 2011 vurdert som nær truet, og det er påvist kalkkrevende og mindre vanlige moser i fossesprøytonene. Redusert vannføring, drenering og hogst vil endre fuktighetsforholdene i og rundt disse fuktighetsbetingede naturtypene. Dette vil være negativt for arter tilpasset disse forholdene, og en forventer derfor større innslag av mer tørketolerante arter her.

Gitt at utbygging berører to naturtyper av regional viktighet, vil utvilsomt utbyggingen være konfliktylft. I spørsmålet om å tillate fysiske naturinngrep og forstyrrelser som kan virke forstyrrende på naturmiljøet i fossesprøytonene i Grønnfjellåga, vil selvfølgelig både den geografiske hovedutbredelsen av fossesprøytoner i Nordland og representativiteten og sjeldenheten til andre kjente A- og B-lokalitetene inngå i vurderingen og avveiningen, jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 10. Fylkesmannen mener at en slik vurdering burde framgå av konsesjonssøknaden. Vi forventer dog at NVE foretar en vurdering av forekomstenes representativitet og sjeldenhet, og at denne vurdering tillegges avgjørende vekt i spørsmålet om konsesjon skal gis eller ikke.

Vi viser for øvrig til tematiske retningslinjer i regional plan om små vannkraftverk i Nordland kap. 2.2 B8 om at man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til utbygging av registrerte fossesprøytoner av middels verdi. Viser også til retningsgivende restriksjoner i B13 om utbygging av øvrige aktuelle naturtyper av stor eller middels verdi som er sårbare for endret vannføring.

Friluftsliv

Området er, etter det vi kjenner til, forholdsvis lite brukt. For de som bruker områder vil den påvirkede elvestrekningen bli mindre attraktiv etter en utbygging. Området vurderes først og fremst å ha lokal verdi.

Landskap

Tiltaksområdet ligger i et åpent dallandskap under skoggrensen med infrastruktur og jordbrukspreg. Fossene utgjør viktige landskapselementer, og da først og fremst i nærsone. Sweco har vurdert flere delområder i influensområdet. Disse områdene varierer fra liten til middels verdi, hvor spesielt områdene rundt fossene er av større landskapsmessig betydning. Søkers samlede vurdering av konsekvensene for landskap er middels negative.

Den her forekommende landskapstypen finnes forholdsvis sparsomt i fylket. Fylkesmannen er til dels enig i søkers vurdering om landskapets verdi, men mener sjeldenheten trekker verdien noe opp til middels-stor verdi. Utbyggingen av Rabben kraftverk med tilhørende ledningsframførsel vil få middels konsekvenser for landskapet. Dette ut fra at vassdraget utgjør en viktig visuell og auditiv element i et relativt åpent dallandskap.

Reindrift

Tiltaksområdet er del av Ildgruben reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vårbeiter. Beiteretten gjelder imidlertid hele året. Området for nettilknytning bruker reindrifta primært til sommer-, høstvinter- og vinterbeiter. Distriktsgrensen mellom Ildgruben og Saltfjellet reinbeitedistrikt følger Ranaelva, slik at også Saltfjellet blir berørt av deler av nettilknytningen.

De største negative konsekvensene for reindrifta antas å knytte seg til anleggsperioden. Dersom det blir gitt konsesjon til tiltaket, bør anleggsperioden avklares nærmere med reinbeitedistriktene. Fylkesmannen vurderer tiltaket til å ha moderate negative konsekvenser for reindrift.

Konklusjon

Ut fra det forannevnte er vi kritisk til om det vil være riktig å gi konsesjon. Vi er i tvil om fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne interesser knyttet til landskap og naturmiljø, jfr. vannressursloven § 25.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Tore Vatne
seksjonsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Nordland fylkeskommune
Miljødirektoratet
Rana kommune
Ildgruben reinbeitedistrikt v/ Stig Lifjell
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no

Tlf:

Vår ref: 2016/916

Deres ref: 201208205

Vår dato: 10.05.2016

Deres dato: 16.03.2016

Arkivkode: 561

Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Raselva kraftverk - Narvik

Fylkesmannen i Nordland viser til oversendelse datert 16.03.16 angående høring av søknad om konsesjon for bygging av Raselva kraftverk i Narvik kommune.

Kort om søknaden

Kraftverket vil utnytte vannfallet i Raselva mellom inntaket ved kote 450 og kraftstasjonen ved fjorden på kote 3. Tilløpsrøret vil bli gravd/sprengt ned på vestsiden av elva. Installert effekt blir 2,7 MW, og produksjonen er beregnet til 6,9 GWh i et normalår. Det er planlagt å slippe minstevannføring på 65 l/s om sommeren og 15 l/s om vinteren, noe som tilsvarer 5-persentilene for sesongene. Atkomstveier til inntak og kraftstasjon blir korte avgreininger fra eksisterende veier. Langs rørtraseen blir det etablert midlertidig atkomst med avstikkere fra veien langs fjorden og anleggsveien til Sildvik dam.

Det er også omsøkt tillatelse etter energiloven for bygging og drift av Raselva kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinje.

Fylkesmannen vurdering

Hverken berggrunnen eller løsmasser indikerer at området innehar spesielle naturverdier. Fylkesmannen er enig i Ecofacts vurdering om at influensområdet har liten naturfaglig verdier. Det er ikke registrert truede eller verdifulle naturtyper i her. Vi registrerer at bekkekløfta langs Raselva ikke oppnår terskelverdi for avgrensning av lokal viktighet i henhold til utkast til faktaark for revidert utgave av DN-håndbok nr. 13. Dette er begrunnet med mangel på gammel skog i og langs kløfta og fraværet av baserike habitater. I forekommende fosserøyksonene er granittbergene blanke og vegetasjonsløse.

Det er heller ikke påvist truede eller prioriterte arter i influensområdet. Det akvatiske miljøet er lite undersøkt, men det er ikke grunn til å tro at mangfoldet her er spesielt høyt eller at det forekommer sjeldne arter. De mest interessante er funnene av lavartene furstokklav og *Chaenothecopsis savonica*. Disse artene er etablert med livskraftige bestander i Norge, men er pr. i dag påvist relativt spredt i Nordland, jfr. [Artskart](#). *Chaenothecopsis savonica* er kun kjent forekommende ved tre lokaliteter i fylket. Det bør oppstilles krav om at furutrær eller furustubber med denne skorpelaven blir skjermet ved gjennomføringen a de fysiske inngrepene, og da først og fremst i forbindelse med rørgatetraséen.

Tiltaket vil føre til en betydelig reduksjon av vannføringen i Raselva, og dette vil påvirke de fuktkrevende systemene. Dette vil trolig gå utover samfunn av fuktkrevende moser i sprutsoner og langs elva. Det er imidlertid kun trivielle arter som blir berørt. Virkningen av tiltaket på biologisk mangfold vurderes til å være mellom lite til middels negativt.

Friluftsliv

Det her aktuelle området utgjør et viktig utfarts- og friluftslivsområde primært for befolkningen i Narvik. Sommerstid er det en del ferdsel i Sildvikdalen. En utbygging vil selvfølgelig redusere en av få virkelig naturkvaliteter som er igjen her.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Skjomen reinbeitedistrikt, og området brukes store deler av året. Området sør for tiltaksområdet er svært viktig for reindriften, blant annet med oppsamlingsområde, gjeterhytter og gjerdeanlegg. Selve tiltaksområdet har mindre verdi for reindriften enn fjellområdene, men reinen trekker imidlertid også nedover dalen og beiter der. For å unngå påkjørsler av jernbanen, er det viktig at reindriften kan drive reinen bort fra dette området. Vi har vært i kontakt med Skjomen reinbeitedistrikt, og de er opptatt av at dersom det kommer anleggsveier i området med bom, må distriktet få tilgang til åpne opp bommen slik at de kan drive ut rein som er i fare for å bli påkjørt av jernbanen.

Fylkesmannen vurderer at de største negative konsekvensene for reindriften av omsøkte tiltak, knytter seg til anleggsperioden.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Ole Christian Skogstad
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Skjomen reinbeitedistrikt v/ Per Niia
Nordland fylkeskommune
Miljødirektoratet
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland
Narvik kommune

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Lars Sæter
Magne Haukås (reindrift)
e-post: fmnoisa@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 51
Vår ref: 2016/1966
Deres ref:
Vår dato: 06.05.2016
Deres dato: 08.03.2016
Arkivkode: 561

Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Skittresken kraftverk - Hattfjelldal

Fylkesmannen viser til oversendelse datert 08.03.2016 vedlagt søknad fra Statskog Energi AS om konsesjon for bygging av Skittresken kraftverk i Hattfjelldal kommune.

Vi beklager at vi er seint ute med vår høringsuttalelse og viser her til e-post av 28.04.2016 fra saksbehandler Erik Roland i NVE, der vi har fått innvilget utsatt høringsfrist til 09.05.2016.

Konklusjon

Fylkesmannen vurderer det omsøkte tiltaket som middels negativt for våre faginteresser. Påvirkning av grotte (prioritert naturtype), inngrep i naturområde med urørt preg og forstyrrelser for reindrifta i anleggsperioden vurderes som de mest negative effektene. Kunnskapen om grotta i Skittreskelva er mangelfull, og vi mener her at søknaden ikke tilfredsstiller kravet til kunnskap i naturmangfoldloven § 8.

For å redusere de potensielt negative effektene på grotta mener vi det bør gjennomføres en kartlegging av grottesystemet slik at anleggsarbeid og trase for vannvei og andre inngrep ikke påvirker selve grotta rent fysisk. Vi forutsetter videre at inngrep som følger av utbyggingen blir gjennomført på en mest mulig skånsom måte for terreng og vegetasjon slik at dagens inntrykk av et urørt naturområde i størst mulig grad opprettholdes. Av hensyn til reindrifta er det viktig at det legges inn vilkår om at det ikke skal være anleggsvirksomhet i perioden september - januar.

Beskrivelse av prosjektet

Søknaden omfatter overføring av Vesterelva til Skittreskvatnet med inntak på kote 670 og nedgravd vannvei (1750 m) med unntak av de siste 400 m der vannet vil renne fritt langs ei myr og i et mindre eksisterende bekeleie. Det påregnes noe sprengning for å få rørene nedgravd. Inntaksdammen i Vesterelva er planlagt bygd i betong med en høyde på 2 m og en lengde på ca. 6 m. Inntaksbassenget vil få et totalt areal på 150 m², hvorav 50 m² er økning i vanddekt areal. Vesterelva vil få redusert vannføring på en ca. 1800 m lang strekning mellom inntaket og utløpet i Røssvatnet.

Skittreskvatnet søkes regulert 0,5 m mellom kotene 620,0 og 620,5 med en selvregulerende terskel i utløpet som vil slippe gjennom en vannføring tilsvarende kraftverkets største slukeevne. Terskelen i utløpet av Skittreskvatnet er planlagt bygd i betong med en høyde på

2 m og en lengde på ca. 6 m. Inntakskonstruksjon med varegrind, bjelkestengsel, inntakskonus og inntaksluke/ventil er planlagt på vestsida av terskelen. Noe fjell må fjernes for å oppnå tilstrekkelig dykking av inntaket.

Inntaket i Skittreskelva er planlagt på kote 564 ca. 700 m nedstrøms Skittreskvatnet. Tilløpsrøret til kraftverket vil ha en lengde på 1250 og vil bli gravd ned på vestsiden av elva. Det påregnes noe sprengning for å få rørene nedgravd. Inntaksdammen i Skittreskelva er planlagt bygd i betong med en høyde på 3 m og en lengde på ca. 10 m. Inntaksbassenget vil få et totalt areal på 250 m², hvorav 100 m² er økning i vanddekt areal. Skittreskelva vil få redusert vannføring på en ca. 1500 m lang strekning mellom inntaket og utløpet i Røssvatnet. Vannføringen på den ca. 700 lange strekningen mellom inntaket og reguleringsdammen i utløpet av Skittreskvatnet vil øke med ca. 40 %.

Kraftstasjonen plasseres på kote 384 ved munningen av Skittreskelva der den løper ut i det regulerte Røssvatnet. Kraftverket får en installert effekt på 2,7 MW og produksjonen er beregnet til 7.8 GWh i et normalår. Det går en eksisterende privat veg langs Røssvatnet fra vest til kraftstasjonsområdet. Denne må trolig oppgraderes noe i anleggsperioden. En midlertidig anleggsvei er planlagt opp til kraftverksinntaket, reguleringsterskelen og overføringsinntaket langs rørtraseene.

Det forventes ikke behov for permanent massedeponi. Overskuddsmasser planlegges brukt til vegbygging og arrondering av terreng i anleggsområdet.

Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 70 l/s om sommeren og 30 l/s om vinteren forbi inntaket i Vesterelva og 100 l/s om sommeren og 40 l/s om vinteren forbi inntaket i Skittreskelva. Vannslippene er litt lavere enn 5-persentilene for sommer- og vintervannføringene.

Det er også søkt om tillatelse etter energiloven for bygging og drift av Skittresken kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinje (22 kv radial kabel) som vil bli lagt i grøft i hovedsak langs eksisterende veg fra kraftverket til koblingspunkt ved Bakketun.

Fylkesmannens vurdering

I vår vurdering har vi fokus på de naturverdiene som vi i denne saken anser som de viktigste og som vil kunne bli mest negativt påvirket av den omsøkte utbyggingen. I tillegg veier hensynet til reindrifta tungt.

Grotte – prioritert naturtype

Som påpekt av Multiconsult AS er grotta i Skittreskelva dårlig kartlagt. Det er usikkerhet knyttet til effekten av økt flomvannføring forbi/gjennom grotta, og om dette vil kunne påvirke de geologiske prosessene i grotta. Det er også usikkert om grotta vil kunne bli berørt av anleggsarbeid og øvrige inngrep. Vi støtter Multiconsults anbefaling om at det bør gjennomføres en kartlegging av grotta for å avdekke om den har vesentlig geologisk og/eller biologisk verdi. Kartleggingen må gi svar på grottas størrelse og utbredelse, slik at man kan etablere en sikkerhetssone rundt den i anleggsperioden for dermed unngå å skade den direkte fysisk.

Zoologisk sett er naturtypen grotter/huler dårlig kartlagt i Norge, spesielt gjelder dette organismer som lever i bekker og dammer i grottene (Arnekleiv & Dolmen, 1992). Zoologiske

undersøkelser har i flere tilfelle vist at karstgrotter kan inneholde spesialiserte arter. I blant kan det finnes livsformer som gjennom tusener av år har tilpasset seg det spesielle miljøet i grotta og har utviklet særegne tilpasninger til dette helt spesielle miljøet (troglobionter). I tillegg vil arter, som ikke er direkte avhengig av grottene, kunne benytte hulrommene til skul, overvintring etc.

Etter fylkesmannens vurdering mangler det en helhetlig forvaltning og verdivurdering av grottene i Norge. Det er derfor vanskelig å ta stilling til enkeltsaker.

Landskap og friluftsliv

Utbyggingen vil medføre tekniske inngrep i et landskap som med unntak av kraftstasjonsområde, i dag framstår som urørt. Den øvre delen av tiltaksområdet ligger i inngrepsfritt naturområde (INON sone 2) i henhold til tidligere gjeldende definisjoner av inngrepsfrihet. Dette er en del av et større, sammenhengende inngrepsfritt naturområde mellom Røssvatnet og svenskegrensa.

De største negative konsekvensene for landskapet vil være knyttet til overføringstraséen fra Vesterelva samt inntak og redusert vannføring i Vesterelva ovenfor skoggrensen. Områdets urørte preg vil bli redusert. Terskelen og inntakskonstruksjonen i utløpet av Skittreskvatnet vil gi direkte inngrep innenfor det viktige friluftsområde Bentlia-Skittresk. Det samme gjelder de siste 400 m av overføringen av Vesterelva til Skittreskvatnet der det vil bli dannet ei «ny» elv langs ei myr og i et mindre eksisterende bekkeleie.

Vi forutsetter at tekniske inngrep som følger av utbyggingen blir gjennomført på en mest mulig skånsom måte for terreng og vegetasjon slik at dagens inntrykk av et uberørt naturområde i størst mulig grad opprettholdes.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Ildgruben reinbeitedistrikt, og området brukes primært til sommer- og høstbeiter. Beiteretten gjelder imidlertid hele året (jf. reindriftslovens § 19). Området brukes mest av Ubmeje sameby. Vi har vært i kontakt med samebyen, og de uttaler at de er mest bekymret for tiltakets anleggsperiode. Samebyen bruker området hovedsakelig fra september og utover høsten.

De største negative konsekvensene av det omsøkte tiltak på reindriften antas å knytte seg til anleggsperioden. Dersom det legges inn vilkår om at det ikke skal være anleggsvirksomhet i perioden september - januar, vurderer fylkesmannen at tiltaket har moderate negative konsekvenser for reindrift.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
fylkesmiljøvernsjef

Lars Sæter
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Hattfjelldal kommune

Ildgruben reinbeitedistrikt v/ Stig Lifjell

Miljødirektoratet

Nordland fylkeskommune

Forum for natur og friluftsliv i Nordland

Ubmeje sameby c/o Peter Omma

Stintbacken 2016 92066 Hemavan

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Lars Sæter
e-post: fmnolsa@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 51
Vår ref: 2016/7795
Deres ref: 201602601-5
Vår dato: 11.01.2017
Deres dato: 02.11.2016
Arkivkode: 431

Fylkesmannens uttalelse til søknad om konsesjon for uttak av vann fra Sørfjordvatnet til Sørfjord stamfiskanlegg og Sørfjordvatnet minikraftverk, Sørfold

Fylkesmannen i Nordland viser til brev av 02.11.2016 fra NVE vedlagt søknad fra Salten Stamfisk AS om konsesjon for vannuttak fra Sørfjordvatnet til stamfiskanlegg og minikraftverk. Vi viser også til kontakt med NVE ved Even B. Helsingen som har gitt utsatt høringsfrist til 12.01.2017.

Fylkesmannen vurderer i utgangspunktet de potensielle negative konsekvensene av en eventuell utbygging på de interessene vi skal ivareta (biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og reindrift) som såpass moderate at vi ikke vil gå i mot den omsøkte utbyggingen.

Miljø, landskap og friluftsliv

Vi forutsetter her at det stilles vilkår om slipp av tilstrekkelig minstevannføring fra Sørfjordvatnet for blant annet å ivareta to områder med fossesprøytoner i Sørfjordelva med tilhørende fuktighetskrevede vegetasjon, inkludert rødlistearten flatsaltlav (sårbar-VU). Den øverste av de to fossesprøytonene som er lokalisert ved fossen rett nedstrøms Sørfjordvatnet, er registrert som svært viktig (A-verdi). Den nederste ved Baggfossen er registrert som viktig (B-verdi).

Med et planlagt et vannuttak på maks 0,25 m³/s og en minstevannføring på 0,5 m³/s om sommeren og 0,3 m³/s om vinteren vil middelvannføringen i Sørfjordelva nedstrøms Sørfjordvatnet bli redusert med anslagsvis 10 %. Dette er i utgangspunktet en liten reduksjon, men her det viktig å være klar over at vannføringen i Sørfjordvassdraget allerede er sterkt påvirket gjennom overføringen til Langvatnet og Kobbelv kraftverk som har redusert nedbørfeltet med 50 km² fra 102 km² til 52 km². I tillegg er det gitt konsesjon for ytterligere overføring av 15 km² (Kivatn pumpe). Totalt betyr dette en fraføring av 64 % av nedbørfeltet.

Tålegrensen for bevaring av fosseprøytonene med tilhørende vegetasjon er usikker. Vi ber derfor NVE om å vurdere om det kan være aktuelt å flytte det planlagte vanninntaket nedstrøms den øverste fossen med fossesprøytsone av A-verdi.

Tilstrekkelig minstevannføring er også viktig for å kunne nå miljømålet som er satt for Sørfjordelva nedstrøms Sørfjordvatnet: Godt økologisk potensiale med konkret miljømål om å sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbar stamme av innlandsørret. Det vises

her til den regionale vannforvaltningsplanen for vannregion Nordland og Jan Mayen (2016-2021) og til karakteriseringen av vannforekomstene i Vann-Nett. I motsetning til Sørfjordelva er selve Sørfjordvatnet per i dag vurdert til ikke å være sterkt modifisert og miljømålet for denne vannforekomsten er dermed god økologisk tilstand.

Vi forutsetter at omfanget av inngrepet reduseres mest mulig ved at blant annet vannrør legges i eksisterende veger og at revegeteringen skjer ved hjelp av stedegen vegetasjon.

NVE som konsesjonsmyndighet må ellers vurdere inngrepet etter Vannforskriften § 12 (*ny aktivitet eller nye inngrep*).

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Duokta reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vinter- og sommerbeiter. Konsekvensene av tiltaket i driftsfasen, vil etter Fylkesmannens vurdering hovedsakelig knytte seg til endrede isforhold på Sørfjordvatnet som følge av regulering, samt etablering av inntaksdam ved utløpet av Sørfjordvatnet.

I anleggsfasen vil tiltaket medføre at reinen unnviker området.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Lars Sæter
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Duokta reinbeitedistrikt
Nordland fylkeskommune
Sørfold kommune
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland